

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

KOLONIAAL

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST TELEFOON 4519.

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST“:
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: 7 HEERENGRACHT, DEN HAAG. Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 VERHULSTSTRAAT. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

The Empire Typewriter : **A. E. LEO,** :
No. I fl. 180.— No. II fl. 225.— Beeklaan 279 Den Haag.

INHOUD: Verslag van den Inlichtingsdienst. — Uit de Oost-Ind. Mail. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Pest op Java en Madoera. — Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Litteratuur-overzicht. — Ingezonden. — Leestafels. — Mededeelingen. — Offic. Berichten.

VERSLAG

van de Commissie van Raad en Voorlichting ten behoeve van personen die een werkkring zoeken in Nederlandsch Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, over het jaar 1913.

Gedurende het jaar 1913 werden door den Inlichtingsdienst (voorheen „Informatie-Bureau“ geheeten), Heulstraat 17 alhier, verstrekt 216 schriftelijke en 180 mondelinge inlichtingen, bijna alle betrekking hebbende op Oost-Indië, een enkele betreffende West-Indië.

In vergelijking met het voorafgaande jaar is eene vermindering te constateeren van 126 schriftelijke en 33 mondelinge informaties. Zulks is toe te schrijven aan de oprichting in het laatst van 1912 van het Koloniaal Arbeids- en Informatie-bureau „Oost en West“, tot wie de meesten zich wendden, die eene betrekking in Indië vroegen en uitgezonden wenschten te worden. De toeloop van werkzoekenden is, vooral bij de schriftelijke aanvragers, aan de Heulstraat 17 verminderd en kon dit bureau zich meer bezig houden met het verschaffen van raad en voorlichting, waarnaar in het afgelopen jaar dan ook meer vraag bestond van de zijde van hen, die zich mondeling om inlichtingen tot ons vervoegden.

De vraag naar inlichtingen welke niet tot den eigenlijken werkkring van dit bureau behoorden, vermeerderde echter, zoodat de werkzaamheden over het algemeen niet verminderden. De naam van „Oost en West“ is reeds zoo algemeen bekend, dat menschen, die over een of ander onderwerp in betrekking staande met Indië, inlichtingen bij vrienden of kennissen inwonen, telkens naar de Heulstraat 17 verwezen werden, al kan het publiek daar niet altijd geholpen worden.

Evenals in vorige jaren golden de meeste inlichtingen het verzoek om eene betrekking in het landelijke of op een plantage, zooals men dat hier noemt, dus bij de cultures. Ook een administratieve werkkring wordt veel gevraagd; waar mogelijk, werden de verzoekers op den weg geholpen om te trachten zich eene positie te verschaffen.

De meeste dezer verzoeken werden mondeling gedaan en verscheidene jonge dames kwamen solliciteeren voor de betrekking van kinderjuffrouw, voor het bestieren eener huishouding, werkzaamheden op een kantoor of in een winkel, als modiste, enz.

Het spreekt van zelf dat teleurstelling werd ondervonden daar, waar men vermeende zich slechts te hebben aan te melden om onmiddellijk geplaatst te worden.

Verscheidene personen die, zonder veel geleerd te hebben, naar eene betrekking in Indië solliciteerden, gaven tot antwoord op de vraag, hoe zij er toe kwamen hun tegenwoordigen werkkring te willen prijsgeven, dat zij personen uit Indië afkomstig gesproken hadden, die veel goeds over dat land hadden verteld en over het goede leven dat men er had, en die hun hadden aangeraden er ook een bestaan te zoeken; deze personen moesten

door ons in hunne verwachtingen worden teleurgesteld. Anderen evenwel, er niet tegen opziende hunne jonge krachten in Indië te beproeven en in staat de overtocht-kosten te betalen, toonden zich dankbaar voor den raad en de voorlichting welke zij verkregen, en gingen vol hoop de toekomst tegemoet.

Ook uit het buitenland ontving het bureau brieven om voorlichting hoe men in Indië aan werk kon komen.

De gedane vragen zijn te rangschikken tot de volgende rubrieken:

	Schriftel.	Mondel.	Totaal
Betreffende betrekkingen in het algemeen	26	6	32
„ Gouvernements betrekkingen	46	42	88
„ particuliere	59	79	138
„ de reis naar Indië, het leven, de kleding	5	6	11
„ een bepaalde plaats of landstreek	6	2	8
„ bepaalde maatschappijen, ondernemingen of personen	14	9	23
„ de opleiding en vereischten voor bepaalde ambten, de bezoldigingen, enz.	21	16	37
„ brochures over Indië, woordenboeken, enz.	16	1	17
„ den werkkring van den Inlichtingsdienst en het Koloniaal Arbeidsbureau	7	3	10
„ de meest uiteenloopende onderwerpen, niet afzonderlijk te rangschikken	16	16	32
	216	180	396

Gedurende het verslagjaar verschenen twee boekjes van de serie „Staats- en particuliere betrekkingen in onze overzeesche bezittingen“, namelijk:

No. 8 De ambtenaar bij de In- en Uitvoerrechten in Nederlandsch-Indië, en

No. 9. De ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.

Bovendien verscheen de tweede druk van No. 5, „De ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië“, waarvan de eerste oplage te gering was geweest. De boekjes werden geregeld door het bureau verkocht; veel vraag bestond naar de nummers 2 en 6.

Het wordt steeds moeilijker om nieuwe boekjes over andere werkzaamheden uit te geven; niettegenstaande alle pogingen, mocht de commissie er tot nu toe niet in slagen werkjes te doen schrijven over de verschillende betrekkingen bij particuliere cultuurondernemingen, bijv. bij de tabak, de koffie, rubber, thee, enz. Mochten er personen zijn, genegen om hunne kennis en ervaring omtrent een of meer dezer cultures, in den trant van het boekje No. 2, „De Geëmployeerde bij de Java suikerindustrie“ op schrift te stellen, dan zal het bureau zeer gaarne met hen in onderhandeling treden.

Evenals in vorige jaren werd veel medewerking van het Ministerie van Koloniën ondervonden, daar waar inlichtingen gevraagd werden, ten einde door belanghebbenden gestelde vragen te kunnen beantwoorden.

De oproepingen voor betrekkingen bij het Gouvernement, welke in de Nederlandsche Staatscourant verschenen, werden door het bureau in hun geheel in het

Koloniaal Weekblad overgenomen en kwamen zodoende onder de oogen van velen. Het gebeurde meermalen, dat men zich uitsluitend voor dit doel op het weekblad abonneerde. Losse exemplaren van de Staatscourant werden gratis aan belanghebbenden die er om verzochten, verstrekt.

In het afgelopen jaar werden door de Commissie twee vergaderingen gehouden. Op algemeen verzoek van de leden der Commissie trad de heer C. R. Bakhuizen van den Brink, in de plaats van den heer E. van Assen, als voorzitter op en werd deze keuze door het Hoofdbestuur der Vereeniging goedgekeurd.

Met het Koloniaal Arbeids- en Informatiebureau werd zoo veel mogelijk samenwerking gezocht; nadat twee jongelieden door ons bureau aan eene betrekking in Indië geholpen waren, werden latere aanvragen om krachten aan het Koloniaal Arbeidsbureau overgedragen.

's-Gravenhage, 2 Maart 1914.

De secr. van den Inlichtingsdienst,
J. L. v. GENNEP.

Uit de O. I. Mail.

De Pest.

De onrust in het Malangsche onder de Europeanen, wegens het steeds toenemend pestgevaar, is groot, de komst van den G. G. wordt toegejuicht. Zoo schrijft „De Javabode“.

De inlandsche bevolking, die natuurlijk ook weet, dat de komst van den G. G. ten doel heeft, verbetering te brengen en dit verheugend vindt, is toch over de werkzaamheden in verband met het bezoek minder blij.

Elders betuigt het blad:

„Moge de reis van den gouverneur-generaal door de besmette streken er toe leiden, dat er een vast stelsel van ziekte-bestrijding worde gemaakt. Aan de medici is 't, om de beginselen daarvan aan te geven en genezing aan te brengen, terwijl op den tot besturen en gelasten krachtiger ambtenaar, en op dien ambtenaar alleen, de volle verantwoordelijkheid blijve rusten van een daadwerkelijke, correcte uitvoering der noodig geachte voorschriften.“

L. v. H. geeft in een Ingezonden stuk den volgende raad:

„Reizende door het Malangsche is mij opgevallen: 1e. Dat door heeren doktoren in die streek zeer hard wordt gewerkt.

2e. Dat de maatregelen, die genomen worden, zeer slecht worden uitgevoerd.

3e. Dat de uitvoering van die maatregelen, als bijv. de isolatie van verdachten, het pestvrij maken van de huizen enz. enz. eene pertinente onmogelijkheid is onder de gegeven omstandigheden.

In Holland met zijne uitstekend geregelde politie, geneeskundigen dienst en overvloed van werklieden, zouden die maatregelen uit te voeren zijn. In een land met de ons allen zoo wel bekende toestanden, moeten we m.i. hulp zoeken bij eene krachtige organisatie, een groot flink geheel, werkende onder Europeesche leiding. Een dergelijke organisatie bestaat. Ik bedoel het leger.

Span dat er voor om te zorgen dat huizen, die afgebroken moeten worden, ook werkelijk tegen den grond gaan; dat menschen, die besmet zijn en geïsoleerd worden, ook werkelijk geen bezoek kunnen krijgen. Dan zal er niet worden omgekocht of de hand gelicht met de voor-

O. C. L. VOSVELD,

Opticiën - Instrumentmaker.

Korte Poten 42 - Tel. 3957 - Den Haag.

Holl. van H. M. de Koningin.

Holl. van H. M. de Kon.-Moeder.

schriften. Dan zal er geen gebrek zijn aan de zoo broodnoodige werkrachten. Het leger is er om het land, d.w.z. alle inwoners, in tijd van nood te verdedigen. Mijn god, is de nood dan nog niet hoog genoeg gestegen?

Men zal mij misschien toevoegen, daar zijn de soldaten niet voor, die hebben we alleen om menschen, die het ons lastig maken, naar de andere wereld te helpen. Maar wanneer het dienselfden soldaten gegeven wordt om misschien duizenden het leven te redden, maak ik me sterk dat geen rechtgeaard militair zal weigeren om aan die hoge taak mede te werken.

Toen het pestordon was opgeheven werden de soldaten teruggestuurd naar de kazerne, alsof er voor hen niets meer te doen viel en toch kwamen overal handen te kort niet alleen, maar bovenal ook was er gebrek aan de in deze omstandigheden zoo hoogst noodzakelijke discipline. Als het land in gevaar is, en dat is het, vraagt Jan Fuselier niet naar de soort van het hem opgedragen werk. Dan doet hij wat hem gelast wordt, en hij doet het goed.

En wanneer de lastgevingen van de doktoren eenmaal worden nagekomen, misschien kunnen we dan onze critiek laten varen, en erkennen dat al die misère niet heeft gelegen aan de tekortkomingen van enkele personen, maar aan de bijzonder moeilijke omstandigheden die hier de hulp noodzakelijk maakten van hen, die steeds op de bres staan, wanneer er een groot gevaar dreigt."

Volgens de „Singapore Free Press" heeft zich op Ceylon het eerste geval van pest voorgedaan. In Chetty-street, een van de meest bevolkte buurten der city, stierf n.l. op Zondag 8 Februari een jonge man onder zeer verdachte verschijnselen, welke de geneeskundige autoriteiten eerst deden denken aan acute koorts en meningitis. Toen dat eene geval door andere gevolgd was, en er in diezelfde buurt verscheidene personen onder dezelfde ziekte-verschijnselen bezweken waren, vroegen de districtsbestuurders, om van gemeentewege een onderzoek te doen instellen.

Nog konden de geneeskundigen niets vinden, wat beslist wijzen kon op eenige epidemische ziekte. Toch werden reeds dadelijk maatregelen tot behoorlijke isolering en desinfectie toegepast.

Ten slotte is door Dr. Castellani een bacteriologisch bloedonderzoek gehouden, waarmee het uitbreken van pest geconstateerd is.

Waar, tengevolge van een vrij drukke scheepvaart, de pest van Ceylon naar West-Java kan worden overgebracht, is hier dubbel oppassen de boodschap." Zoo besluit bovengenoemd blad.

Jong-Chineesche manieren.

Uit Soerabaja schrijft men:

Bij de plechtige installatie van den nieuw benoemden majoor der Chineezers Han Tjeng Khing, in diens woning op Ngemplak, waren vereenigd alle Europeesche bestuurs-ambtenaren, w.o. de resident, de voornaamste militaire autoriteiten, de hoogere inlandse ambtenaren, de Chineesche officieren, benevens de meest bekende figuren uit de Europeesche handelswereld.

Het gebruik wil nu eenmaal, dat bij zulke gelegenheden door de vertegenwoordigers der verschillende groepen wordt gespeecht. Men vertelt dan weliswaar als regel weinig nieuws, bepaalt zich tot algemeenheden en goede wenschen, doch het gebruik is nu eenmaal een onderdeel van het ceremonieel, het verhoogt de plechtigheid. Te erger is het, wanneer zoo'n gelegenheidsspeech wordt misbruikt, om er gevoels en wenschen in neer te leggen, welke een bepaalde tendenz hebben en een goed deel der aanwezigen onaangenaam in de ooren moeten klinken.

Dit nu is geschied. De president der (revolutionaire) vereeniging Soe Poo Sa (*) had de brutale onbeleefdheid, in zijn rede tot den nieuwen majoor te gewagen van de minder goede positie der Chineezers in deze koloniën, en hij hoopte dat de majoor er voor zou zorgen, dat hun recht geschiede.

De resident nam den spreker op zeer beschaafde, maar niettemin krachtige wijze even onder handen. Hij wees er den spreker op, dat alle Indische chineezers, die weer eens in China waren wezen kijken, bij hun terugkeer in Indië vergelijkingen maakten, welke steeds in het voordeel van Indië uitvielen. Bovendien, hadden de Chineezers wenschen of grieven, dan was hij, resident, de man, tot wien men zich had te wenden.

Een luid bravogeroep der aanwezige Europeanen toonde, dat men de krachtige houding van den resident apprecieerde.

De overgang van het Departement van Oorlog naar Bandoeng.

De bouw van de bureaux voor de verschillende afdelingen van het departement van oorlog te Bandoeng is nu zoover gevorderd, dat thans is beslist, de 5de afdeling van genoemd departement (het hoofdbureau der militaire administratie en de administratiën van de beide militaire weduwen- en wezenfondsen) tegen 1 Juli a.s. daarheen te doen overgaan.

Het eigenlijke hoofdgebouw, dat voor de gezamenlijke afdelingen is bestemd, is nog lang niet gereed, doch de genoemde afdeling zal voorloopig worden ondergebracht in het gebouw, dat in de toekomst voor bibliotheek is bestemd.

Een ander afzonderlijk gebouwtje zal tegen 1 April a.s. tijdelijk in gebruik worden genomen voor de gewestelijke bureaux der genie, intendance en administratie, welke tot

*) Deze Chineesche handelaar, The Kian Sing geheeten, schijnt overigens niet te goeder naam en faam bekend te staan.

duisver in gehuurde particuliere woningen zijn ondergebracht.

Ofschoon te Tjikoeda Patéuh de grootste bedrijvigheid heerscht en er met den meesten spoed wordt gewerkt, is ook in verband met den bouw der nieuwe troepenkampeementen het tijdstip, waarop het geheele departement van oorlog naar Bandoeng zal kunnen overgaan, nu zelfs nog niet bij benadering vast te stellen.

Uitbreiding der Chineesche ambachtsschool.

Het „N. v. d. D. v. N.-I." meldt:

Aan de Chineesche ambachtsschool voor kleermakers te Batavia worden thans bestellingen voor complete uitrustingen aangenomen.

Met de te ontvangen gelden zal de school worden uitgebreid.

Zuid-Sumatra spoor.

Naar de „Pr. Bode" verneemt, schieten de werkzaamheden aan de Zuid-Sumatra spoorwegen goed op. Zoo denkt men nog in Maart het eerste lijnvak van Telok Betong naar Tandjongkarang voor het publiek verkeer open te stellen. De benodigde rijtuigen en wagens zijn met spoed van de Java Staatsspoorwegen betrokken.

Hervormingen.

De heer C. Lulofs, adj. adviseur voor de bestuurszaken der Buitenbezittingen, is gisteren van Kota Radja teruggekeerd na de besprekingen met de heeren de Graaff en de Groot over de bestuursreorganisatie, schrijft de „Deli Crt.":

De heer Lulofs zal thans met den heer A. B. W. Schaeffer, souchef bij den dienst der gewapende politie, een reis maken door ons gewest (wij meldden het plan reeds vroeger) ter bestudeering van het politievraagstuk. De heer Schaeffer is daartoe van Batavia gekomen. De nieuwe regeling zal op 1 April in werking treden. De politie hier zal op dezelfde leest geschoeid worden als in de hoofdplaatsen op Java, met inachtneming van plaatselijke omstandigheden.

Bovendien zal door den heer Lulofs in studie genomen worden het samenbrengen van landschapsbesturen tot één federatie, m.a.w. de mogelijkheid van het samenvoegen van verschillende landschappen onder één raad.

Suriname.

Dat men in de kolonie ten hoogste gebedgd zou zijn over de debatten in de Tweede Kamer bij de behandeling van de Surinaamsche begroting, was te voorzien. Een oogenblik hebben de Koloniale Staten aan collectief aftreden gedacht, maar gelukkig is het daartoe niet gekomen. Men zou er niets mee bereikt hebben. Al de bladen geven uiting aan hun verontwaardiging over hetgeen sommige leden der Tweede Kamer zooal aan de kolonisten hebben ten laste gelegd.

„Hebben de heeren van de Tweede Kamer, — aldus „De West" van 24 Februari — toen zij een al te eenzijdige critiek uitoefenden, niet vergeten dat feitelijk die critiek op Nederland terugvalt? Had niet Nederland steeds de leiding in handen? Zijn de zoogenaamde productieve werken, die het financieel evenwicht der kolonie zoo bedenklijk hebben verbroken, niet uitsluitend ondernomen op initiatief van de Nederlanders, aan wie de leiding van zaken in Suriname was toevertrouwd? En was ook de uitvoering niet aan dezelfde handen toevertrouwd? Gaat het dan aan, om — nu tot dusverre die werken niet hebben beantwoord — de gevolgen geheel te wijten aan de menschen die de leiding niet hadden?"

„Suriname" van 17 Februari schrijft: „..... Deze S. D. A. P. afgevaardigde (de heer Kleerekoper) wil de kolonie van uit Nederland besturen.

Maar als dat met hetzelfde verstand moet geschieden als in de Kamer van de Surin. zaken blijkt is gegeven — de hemel beware dan en Nederland en Suriname.

Niet eens in de uiterlijke omstandigheden van de kolonie kunnen de heeren zich inwerken. De heer Kleerekoper redekavelde over een verbinding van de Saramacca met de Marowijne(!) en haspelde dan allerlei door elkaar, dat men zich moet afvragen: wat bedoelt de man toch?

Als men in de Kamer in zulke eenvoudige dingen, die telken jare besproken worden, niet komen kan, hoe zal men dan de meer ingewikkelde zaken overzien en beheerschen?"

Wij zullen het bij deze twee brokstukken laten. Konden de leden van de Tweede Kamer tijd vinden om van de beschouwingen der Surinaamsche pers over hunne beschouwingen kennis te nemen, dan zouden wij mogen verwachten, dat bij een volgende begroting niet zooveel onrijps ten beste zal worden gegeven.

* * *

Tot ons leedwezen zijn wij verhinderd geweest de openbare behandeling van de Surinaamsche begroting voor 1914 in de Eerste Kamer bij te wonen. Wij moeten onze bespreking van het verhandelde uitstellen tot de officieele verslagen verschenen zijn; de verslagen in de dagbladen maken n.l. op ons den indruk, dat veel van het gesprokene minder juist is teruggegeven. Zoo legt b.v. het verslag in de „N. R. Ct." den Minister van Koloniën deze woorden in den mond:

„Spr. herhaalt zijn verklaring, dat er geen eigenlijke grensquaestie bij de Corantijn bestaat. De Marowijne was steeds de grens tusschen Fransch Guyana en onze kolonie. Wat de Corantijn nu aangaat: er kwam eens een Engelschman een zijriviertje afzakken, die dit riviertje de

De Haagsche Commissiebank

37-39 Prins Hendrikstraat - - - 's-Gravenhage

Effecten - Coupons - Beleening

Prolongatie - Deposito - Cheques

Safe-Inrichting.

C.L. BOUCHER
WOONT
PAPESTRAAT 11
SPECIALITEIT IN
AMERIKAANSCH KANTOOR
ARTIKELN - VULPENHOUDERS
BOEKBINDERIJ - BOEKDRUKKERIJ
STAMPENRIJCHTING

C. J. WEGENAAR,

ARTS.

Inwendige en Tropische Ziekten.

Spreekuur 1—2 uur 's nam.

Verhulststraat 47. :: Den Haag.

TELEFOON 205.

His Master's Voice
The Gramophone Cy. (Agency)
EXPORT NAAR O. EN W. INDIË.
DEN HAAG: 25 Papestraat, Tel. 7211.
AMSTERDAM: 12 Reguliersbreestr., Tel. 5614.

Firma H. VAN BESOUW - BREDA

Ondergoederen naar maat voor
: Uitzetten : Dames
: Indische Uitrustingen : en
: Heeren

DEGELIJKE goederen uitmuntende boven elke fabrieksconfectie. **Gegarandeerd!**

Vertegenwoordiger(ster) dagelijks te ontbieden.

Telegram-Adres: BESOUW, Breda. - Interc. Telef. 504.

Toko Betawie,

(Firma ALBRECHT & ELFFERICH.)
Koningin Emmakade 55. DEN HAAG.

Voornaamste en beste adres voor alle ingrediënten voor de Rijsttafel.

Specialiteit in Samballans en Indische Siropen.

OPGERICHT 1880. — TELEFOON 2610.

Kledingmagazijnen P. VAN DEN BRUL

AMSTERDAM
Nieuwendijk 184.

DEN HAAG
Veenestraat 15.

HOORN
Grootte Noord 9.

LEEWARDEN
Nieuwe Stad 94.

ONZE GEMAAKTE

**HEEREN-, JONGEHEEREN-
en KINDERKLEEDING**

is BEKEND SOLIDE en munt uit door Eleganten Pasvorm en KEURIGE AFWERKING

Kleedermakerij van den eersten rang

New River noemde. Deze nu meende, dat dit riviertje de moederrivier was en dus-behoorde de grens door dat riviertje te worden beheerscht. Tusschen de beide stroomen ligt een land van ongeveer 100 H.A., dat nog zeer weinig bekend is, waar geen menschen wonen, kortom weinig beduidt.

Ieder die kennis genomen heeft van onze mededeelingen over de exploraties van Schomburgk en van Barrington Brown in ons nummer van 26 Februari, zal inzien dat de Minister dit niet kan gezegd hebben. Dat het gebied tusschen de Kocroeni en de New River 100 HA. zou beslaan, zal Zijne Excellentie zeker ook niet beweerd hebben, daar het wel 100 maal zoo groot is. Maar, zooals wij meermalen uiteengezet hebben, leggen noch de grootte, noch de waarde of onwaarde van het terrein eenige gewicht in de schaal, omdat het hier alleen gaat om ons goed recht, dat wij niet prijs moeten geven, wij wij een kleine natie zijn.

Stond de zaak andersom, men zij er van verzekerd, dat Engeland ons het gebied zou betwisten, al was het veel kleiner en geheel waardeloos.

Ook de heer v. Kol zal wel niet precies zóó gesproken hebben als de verslagen in de dagbladen het teruggeven; wij zullen dus ook hier het officieele verslag afwachten, maar kunnen nu reeds constateeren, dat de heer van Kol de taak, die hij in de Tweede Kamer op zich genomen had, n.l. de verdediging der belangen van Suriname, niet heeft neergelegd bij zijn overgang naar de andere Kamer. Die taak is bij hem in betere handen dan in die van zijn partijgenoot in de andere Kamer, die zich door den een of anderen berichtgever allerlei onjuistheden heeft laten wijsmaken.

Maar wat er ook in de Eerste Kamer moge gesproken zijn, wij zijn het eens met den overzichtschrjver van de „N. R. Ct.“, die zijn overzicht in het nummer van 21 Maart, Avondblad D, aldus besloot:

„Veel meer echter stellen wij ons voor van een bloeiende bacoen-cultuur met behoorlijk verzerden afzet. Gelijk men weet, wordt — mede dank zij den ondernemingsgeest van een Rotterdamsche combinatie — thans een nieuw plan voorbereid. Komt werkelijk in de toekomst die cultuur tot hooge ontwikkeling, dan zal dat — meent de minister — van onberekenbare waarde voor de kolonie zijn.”

Niet het regeeringsreglement is oorzaak van het vele ongewenschte dat wij in Suriname nog aantreffen. Daartoe hebben in de eerste plaats natuurrampen medegewerkt. Daarom verwachten wij ook niets van een wijziging van het Regeeringsreglement in den door de Suriname-commissie aangegeven zin.

* * *

In „Suriname“ van 10 Februari vinden wij onder het hoofd „Een verbijsterend telegram“ een beschouwing over het telegram van den heer Ter Laag, waarover wij in onze vorige nummers spraken. Daar het blad van den heer Ter Laag geen inlichtingen heeft kunnen krijgen en wij dus diens beweegredenen niet ten volle kennen, moeten wij voorshands over de zaak zwijgen. Wij betwijfelen het evenwel of het den heer Ter Laag gelukken zal zijn daad op te helderen.

* * *

„Suriname“ van 6 Februari wijst in een artikel „Stinkvogels“ getiteld, op het kwaad, dat deze onzure aasgieren stichten. Op hygiënisch gebied vordert men in Suriname zeer, zeer langzaam. Wij herinneren ons, dat ± een kwart eeuw geleden in hetzelfde blad — toen onder andere redactie — hetzelfde onderwerp is behandeld! Het zou niet onaardig zijn het artikel op te zoeken en het te reproduceeren. Misschien bereikt men daarmee, dat het Surinaamsche bestuur tot spoed wordt geprikkeld. Vergissen wij ons niet, dan handelde het artikel over het drinkwatervraagstuk.

* * *

In de aflevering van 15 Maart van het „Tijdschrift v. h. Kon. Nederl. Aardk. Genootschap“ vinden wij onder de mededeelingen der redactie het volgende:

„In de Januari-vergadering (24 Januari) deelde de heer L. A. Bakhuis mede, dat eene belangrijke nieuwe overzichtskaart van Suriname is vervaardigd door den gep. majoor van den Top. Dienst in Ned.-Indië Spirlet, thans chef van de opnemingsbrigade in Suriname, op eene schaal van 1:800000, welke kaart door het departement van koloniën zal worden uitgegeven. Bij de samenstelling van deze kaart is gebruik gemaakt, behalve van de reeds bestaande kaarten van Van Rosevelt en van Loth, van de verslagen der opvolgende expeditiën, welke door het Genootschap in Suriname zijn ondernomen en van de resultaten der opmetingen, welke in de laatste jaren in de benedenlanden zijn verricht.”

Dit is een verblijdend bericht, waarbij wij de hoop uitspreken, dat men, bij het in kaart brengen der grensrivieren, geen onbesliste kwesties als beslist zal voorstellen. Men heeft hier n.l. niet te doen met een kaart door den een of anderen geograaf geteekend, maar met een uitgave van het Departement van Koloniën, de officieele kaart dus. Wij herinneren hier aan het geschrift in de Demerary'sche bladen, toen het „Verslag der Corantijn-expeditie“ verscheen, waarbij een kaart was gevoegd, waarop de Kocroeni ten onrechte Corantijn was genoemd.

* * *

Uit de „N. R. Ct.“ van 20 Maart, Avondblad B, knipten wij dit bericht:

„Mr. A. D. H. Fockema Andreae, rechter in de arrondissementsrechtbank te Arnhem, pleit naar aanleiding van het bericht over de ontvluchting van Fransche gedeporteerden naar Suriname en in verband met de daarbij weer gebleken behoefte aan arbeidskrachten in die kolonie voor vrijwillige deportatie of te werk stelling aldaar van hier te lande tot een vrijheidsstraf veroordeelde personen.

„Ik stel mij voor“, zegt hij, „dat ieder tot vrijheidsstraf veroordeelde het recht zal hebben te verzoeken, dat zijn straf in zoo'n deportatie wordt omgezet, waarop dan door den minister van justitie wordt beschikt, en dat de duur van het „te werk stellen in de kolonie“ gelijk zal zijn aan den duur der opgelegde vrijheidsstraf met een minimum van b.v. één jaar, zoodat wie tot korter straf veroordeeld is toch 1 jaar in de kolonie zal moeten werken.”

„Het welslagen“, zoo lezen wij nog, „zou natuurlijk voor een groot deel afhangen van de wijze, waarop de uitvoering werd geregeld, waarbij heel andere beginselen tot richtsnoer zouden moeten worden genomen dan bij de strafdeportatie gelden. Die uitvoering zou stellig moeilijk, maar naar ik vertrouw, niet onmogelijk zijn, en de kwestie lijkt mij gewichtig genoeg om althans een onderzoek naar de uitvoerbaarheid van zoo'n vrijwillige deportatie in te stellen, hetgeen ik gaarne aan meer bevoegden overlaat.”

Wij kennen het stuk van Mr. Fockema Andreae niet in zijn geheel, maar het denkbeeld, zooals het daar staat, lacht ons geenszins toe. Voor strafkolonie achten wij Suriname te goed. Dat ontbreekt er nog maar aan, dat Suriname den weg van Cayenne zou opgaan. Reeds nu klaagt men in de kolonie, dat het gehalte van hen, die in de laatste jaren uit het moederland komen, te wenschen overlaat. Wat zou men zeggen van deze „vrijwillig gedeporteerden“? Een dergelijke proef is reeds genomen ten tijde van Gouverneur van Aerssen van Sommeldijk, ruim 2½ eeuw geleden, maar het succes was niet groot. Voornamelijk aan landbouwers heeft Suriname gebrek. Ambachtslieden zijn er reeds te veel en gesteld dat men alleen landbouwers „vrijwillig deporteerde“, zouden deze in het andere klimaat tot landbouwarbeid in staat zijn?

Het is reeds erg genoeg, dat wij de naar Cayenne gedeporteerden niet uit de kolonie houden. Moeten deze daar Nederlandsche collega's komen ontmoeten?

* * *

Bij K. B. is de heer C. Peereboom, thans wonende te Amsterdam, op zijn verzoek eervol ontslagen als lid van den Raad van Bestuur van Suriname, onder dankbetuiging.

Curaçao.

Uit de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag van de Eerste Kamer op de Curaçaosche Begrooting, nemen wij verkort het navolgende over.

De Minister zal gaarne rekening houden met den wensch van enkele leden, dat in verband met het Panamakanaal, de Regeering al het mogelijke doen zal om onze Internationale positie in de Caraïbische zee te versterken.

De Min., erkennende, dat er tegenslag ondervonden was bij de havenwerken, zal na de ontvangst van het verslag van prof. Kraus overwegen, wat er verder te doen zal zijn.

Een gedeelte van het rapport der St. Barbara Commissie is verschenen in de handelingen van het Geologisch Mijnbouwkundig Genootschap van Nederland en Koloniën (October 1913 bladz. 91—189), zijnde dit deel van algemeen belang, terwijl het geen gegevens bevat, die niet voor publicatie in aanmerking mochten komen.

Wellicht draagt de firma, die St. Barbara kocht, kennis van deze publicatie. Het overige deel van het verslag is van vertrouwelijk aard en kan de Min. niet overleggen.

Er wordt 4 pCt. van de opbrengt der mijn aan de kolonie uitgekeerd. Er is met den Gouverneur in overleg getreden over een betere regeling van het schooltoezicht, ten einde tot verbetering van de onderwijstoestanden te geraken.

Het is den Minister niet bekend, waaraan toe te schrijven is, dat de bevolking vanaf 1909 vrij sterk gestegen is. De buitenechtelijke geboorten moeten tot zekere hoogte geweten worden aan nawerking van toestanden en begrippen uit den slaventijd. Van bestuurswege wordt alles gedaan om het huwen te vergemakkelijken, o.a. door vereenvoudiging te brengen in de vormvereischten voor het huwelijk.

De Min. legt de notulen der vergaderingen van de Raden van Politie der kleinere eilanden over.

Over het schoolverzuim, dat zeer groot is, en dat des Ministers aandacht niet ontgaan is, is met den Gouverneur herhaaldelijk van gedachten gewisseld. Wat het geven van hoogere subsidies voor het bijzonder onderwijs betreft, de Min. herinnert er aan, dat verleden jaar die subsidies reeds verhoogd zijn.

In zake de aanwerving van werklieden voor Venezuela kan medegedeeld worden, dat de Min. zich in verbanding met den Gouverneur heeft gesteld om maatregelen te treffen ten bate van de arbeiders in vreemde landen werkzaam.

Onder de aandacht van den Gouverneur zal de vraag gebracht worden of de oprichting van touwslagerijen door coöperatief optreden bevorderd zou kunnen worden. Als de door den Min. gewenschte stoomvaartverbinding tot stand komt, zal de aanschaffing van een motorscheepje

Hillmer & Co.

Noordeinde 58. Tel. 1667

PIQUÉ HEMDEN

f 2.75, 13.50, 14.- 14.50.

Engelsche Hemden

steeds de nieuwste Dessins van af f 2.50.

Rijke keuze DASSEN.

Gemaakte en Zelfbinders.

Tandborstels, Badmutsen, Sponsen
Bandages en Gordels.

WED. G. STREITWOLF,

Telefoon 2413.

105, Noordeinde 105.

RIPPEN

Pianohandel

PIET HEINSTR. 42

ELANDSTRAAT 17.

Tel. 4683.

Verhuren

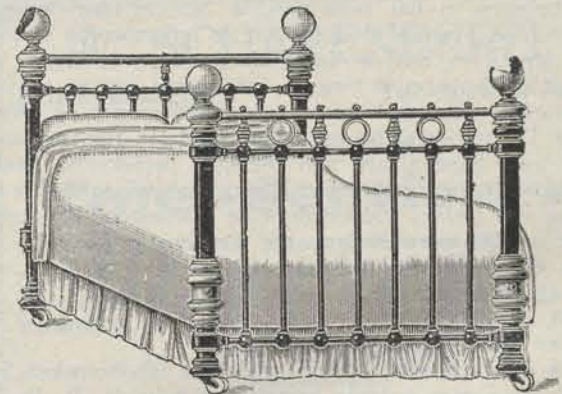
Stemmen

Th. A. A. SIMONIS,

GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.

TELEFOON 2535.

DEN HAAG.

Specialiteit in BEDDEN.

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

W. P. de BOCK

PIET HEINSTR. 71-73. TEL. 1769.

BADEN,
GEIJSERS.

VERKOOPHUIS

GROOT HERTOGINNELAAN 103

VALERIUSSTRAAT DEN HAAG

- Tramhalte Lijn 3 -

Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of Tweedehands Meubelen willen voorzien. — —

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND

van 10 tot 4 uur.

voor het vervoeren van visch achterwege kunnen blijven. Betreffende de opheffing van het marinestation, verwijst de Min. naar de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer en naar hetgeen de Min. van Marine heeft gezegd in de Tweede Kamer op 22 Januari.

* * *

Over de uitkomsten der draadlooze telegrafie op Curaçao schrijft de „Amigoe” het navolgende: „De stations op Curaçao, Aruba en Bonaire zijn gedurende het geheele jaar 1913 in bedrijf geweest.

Het aantal verzonden telegrammen bedroeg: door

Curaçao	1350 met 22521 woorden
Aruba	922 „ 15725 „
Bonaire	536 „ 9939 „

en dat der ontvangen telegrammen, door:

Curaçao	1921 met 32580 woorden
Aruba	647 „ 11362 „
Bonaire	542 „ 8446 „

In vergelijking met het jaar 1912 is het aantal van ontvangen telegrammen tusschen Curaçao, Aruba en Bonaire een weinig vooruitgegaan, het aantal verzonden telegrammen evenwel sterk stijgende.

Wat de ontvangst en verzending van telegrammen van stoomschepen betreft, deze is ook merkbaar stijgende.

In

1912 werden verz.	98 tel. met 1270 woorden
1913	164 „ „ 2447 „
1912 „ „ ontv.	266 „ „ 3507 „
1913	436 „ „ 5855 „

Het station, hetwelk is gegarandeerd voor den afstand van 500 Kilometer, heeft in 1913 gecorrespondeerd op afstanden van 2400 à 2500 KM.

Deze statistiek bewijst zonneklaar, hoe ons station voor draadlooze telegrafie met den dag aan beteekenis wint. Door Curaçao, Aruba en Bonaire werden te zamen 2808 telegrammen verzonden in 1913 met een totaal van 48186 woorden, ontvangen werden 3110 telegrammen, met een totaal van 52388 woorden.

Wij weten niet, of het in de bedoeling des Ministers ligt, nu Curaçao als marine-station werd opgeheven, ook het Marconi-station op te heffen, dat door Marinepersoneel wordt bediend. Zijne Excellentie kon ons echter wel eens een tweede leelijke verrassing bereiden en eerst zijne verklaringen in het licht zenden, als de overrompeling is geschied, evenals gebeurde bij de terugroeping van Hr. Ms. „Zeeland”. Dat de Koloniale Raad en de Kamer van Koophandel derhalve eens op informatie uitgaan en volle zekerheid vragen omtrent het voortbestaan van de Draadlooze. Dit station is in den tegenwoordigen tijd onmisbaar voor een havenplaats van eenige beteekenis, zooals Curaçao is. En daarbij, zoo langzamerhand zullen de onkosten wel gedekt worden door de inkomsten. Dit station staat op gezonden bodem, het kan mettertijd zelfs een bron van inkomsten worden.”

* * *

„De Wekker” schrijft:

„De van schoolmeester in „tijdelijke landbouwkundige” (sic) voor deze kolonie herschepen Feer C. B. Dussel, heeft, luidens een van hem uitgegane bekendmaking, de gelegenheid geopend tot het verkrijgen van landbouwonderwijs. Zij, die aan een cursus wenschen deel te nemen, worden uitgenoodigd zich vóór 1 Maart e.k. bij hem aan te melden. Het onderwijs zal gratis worden verstrekt. Aan een paar onzer kennissen, die tot de „planters-gilde” behooren, hebben wij gevraagd, of zij wel gebruik zullen maken van de gunstige gelegenheid, die hun aangeboden wordt, om, let wel gratis, landbouwonderwijs te genieten. Twee hunner zeiden ons, dat zij, even goed als de would-be landbouwkundige voorzien zijn — en bekend met den inhoud — van de jongst uitgekomen werken over akkerbouw enz., waaruit hij zijn kennisschat geput heeft. Een zeide ons, dat hij ’t zoude doen, indien hij zeker was, dat de heer D. hem het middel zoude leeren, om aan het hier vooral onmisbare water voor den landbouw te komen. Een paar anderen antwoordden: Ja, zeker, zoodra de „tijdel. landbouwkundige”, die reeds vrij lang als zoodanig hier werkzaam is, ons wijzen kan op eenig voor den landbouw uit zijn proefnemingen verkregen practisch en gunstig resultaat, dat stellig op zich zal laten wachten even lang als de Antichrist.”

„Doch, alle gekheid op een stokje! Is het niet meer dan tijd, dat er een einde gemaakt worde aan de verspilling van zoo veel geld aan de bevordering van een zaak — nl. van landbouw — die hier niet verbeterd kan worden, zooals kristalhelder is gebleken? De bevolking stelt geheel haar vertrouwen op den Kolonialen Raad, die geroepen is om hare belangen te behartigen en die, samengesteld zooals het Lichaam thans is, wel zal zorgen, dat van de Koloniale Begroting verdwijnen al die posten, die strekken, om sinecures in stand te houden, om proefnemingen te bekostigen, die ontegenzeggelijk geen ander resultaat zullen en kunnen opleveren, dan schoone beloften, prachtige uitzichten..... op het papier. Hoe nuttig zou het geld, dat tot nu toe aan zulke idealistische doeleinden is verspild, niet aangewend zijn geworden, b.v. voor de herstelling onzer in treurigen toestand verkeerende straten, tot het uitloven van premies voor het aankweken van boomen, dat tot wederbebossing van het eiland en dus tot bevordering van den regenval leiden kan, enz. enz. Onze beschreven vaders mogen vrijelijk het snoei-mes gebruiken. Nu er met de leiding van zaken een regering belast is, die te recht rekening houdt met den wil en de wenschen van het volk, is het te onderstellen, dat

zij de beslissingen eerbiedigen zal van mannen, die, met de plaatselijke toestanden en de nooden van hun woonplaats bekend, het welzijn hunner medeburgers beoogen. Leden van den Kolonialen Raad! Het vertrouwen en de hoop uwer medeburgers zijn op U gevestigd!”

Pest op Java en Madoera.

Overzicht der 14-daagsche opgaven, welke officieel zijn verstrekt van de nieuwe pestgevallen en ’t aantal overledenen over de laatste zes maanden.

1913-14	Totaal	over-		Totaal in ongeveer 6 maanden
		geval-	leden	
10-23 Sept.	709	750	709	7470 6724
24 Sept.-7 Oct.	657	657	657	
8-21 Oct.	539	580	539	
22 Oct.-4 Nov.	589	640	589	
5-18 Nov.	545	599	545	
19 Nov.-2 Dec.	569	630	569	
3-16 Dec.	441	479	441	
17-30 Dec.	441	479	441	
31 Dec.-13 Jan.	457	508	457	
14-27 Jan.	441	517	441	
28 Jan.-10 Febr.	479	540	479	
11-24 Febr.	526	573	526	
5 Febr.-10 Maart.	475	518	475	
		7470	6724	

WAT DE INLANDER ZEGT.

Al maar die Kleederdracht.

In de Bintang Soerabaja wordt nogmaals de wenschelijkheid, ja de noodzakelijkheid bepleit tot het afleggen van de Javaansche kleederdracht en voor het aannemen van de Europeesche en wel op gronden van: 1o. netheid en reinheid, 2o. van moraliteit en 3o. van gelijkwaardigheid met andere volken en hogere standen! De schrijver zegt niets te willen afbreken van het mooie, kunstvolle, sierlijke en schilderachtige van het aristocratisch Javaansche costume. Als overblijfsel van adat en historie mag het zeer zeker niet verloren gaan, maar ’t moet bewaard blijven als eerbiedwaardig poesaka alleen. In onze 20e eeuw van ontwikkeling en vooruitgang, van gelijkheid, kan de Javaansche kleederdracht niet langer gedragen worden, is zij een tegenstrijdigheid, dient zij in het dagelijksche, werkzame leven vervangen te worden door de meer passende en practische kleederdracht der Westersche volken, zooals die ook reeds door de Japanners en Chineezers is overgenomen. Deze hoogst practische menschen zouden daartoe niet zijn overgegaan, indien geen redenen van overwegenden aard daarvoor waren. Hoe lang loopt een Javaan soms niet in dezelfde kain, en donker jasje rond? Dikwijls weken lang, zoodat die kleedingstukken innig vuil zijn en van transpiratie stinken! Schrijver meent, dat door een andere kleederdracht ook een meer welvoegelijke omgang met vrouwen zal komen en vooral, dat de afstand, die de Ningers (adel) tot nu toe van de Kromos (het volk) scheidt, opgeheven zal worden: „Uitwendig zal dan

TOKO BOGOR,
Suezkade 122b. Telefoon Haag 3472
SPECIAL ADRES voor de beste Indische Ingrediënten.
ONTVANGEN:
prachtige VERSCHE KRUIDEN.

Instituut „ALPINA”
GERSAU aan het Vierwaldstättermeer.
ONDERRICHT in alle Moderne Talen, zoowel elementaire als hoofdvakken.
VOORBEREIDING voor Universiteit, Politechnicum, Handel en Landbouwkunde.
HEERLIJKE LIGGING, gezond Alpenklimaat. Zeer geschikt voor herstel van zwakke schoolkinderen, of voor diegenen, welke hunne vakantie in Zwitserland willen doorbrengen.
MATIGE PRIJZEN. Prima referentiën. Prospectus op aanvraag verkrijgbaar.
Directeur: PROF. VAN WIJK.

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES
WELBEKEND. BU ALLEN DIE NIET VERLOF IN NEDERLAND VERTOEVEN
DEGELUK ONDERWIS IN
DUITSCH. ENGLISCH. FRANSCH. SPAANSCH. ITALIAANSCH, enz.
LET OP HET JUISTE ADRES DER ORIGINEELE BERLITZSCHOOL
OVER DE WAALSCHER KERK
58^a NOORDEINDE NIET BOVEN KRUL TEL: 2234

Sigaren Ex- en Import Maatschappij
v/h L. LANGE.
Leverancier van Z. K. H. Prins
Hedrik der Nederlanden,
Hertog van Mecklenburg, enz.
Lange Voorhout 86, 's-Gravenhage.
SPECIALE VERPAKKING VOOR DE TROPEN.
HOOGFIJNE LICHT BREMER SIGAREN
GEIMPORTEERDE HAVANA SIGAREN.

P. B. VAN MOORSEL & CO
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag
Goedkoopst adres voor het geheel of ged. installeren van woningen.

HEINEKEN'S
Glazenwasscherij
STOOM JALOUZIEËN- EN ROLLUIKENFABRIEK
Fabriek van Geschilderde
: Gordijnen :
in meer dan 500 dessins
KLENUS Stofzuigmachine
Hof- en Rijksleverancier
'S-GRAVENHAGE
Kettingstraat No. 6 - Telefoon 2478

in het hierboven genoemd Soerabajaasch blad — er volmondig en met alle instemming ja, tienmaal ja op zeggen. En waarom? Wel omdat dit rechtsinstituut vlug en afdoende werkt, een groote hoeveelheid macht verleent, om te straffen aan den lijve, boeten op te leggen, beklagden vrij te spreken, al naar het rechtvaardigheidsgevoel van den alleen sprekenden rechter of naar de inspraak van diens hart. En dan nog kan hij, als hij 't billijk oordeelt, vervolgen wien hij ook verdenkt, zelfs als daartoe naar de begrippen van gewone stervelingen geen termen aanwezig zijn. Slechts weinigen ontsnappen zoodoende door de mazen der wet. De meesten ontloopen hunne gerechte straf niet. En hoe wordt recht gesproken? Het is de Assistent-Resident, die op de stukken en het hooren van de beklagden en getuigen vonnis naar zijn menscheijk welbehagen. Van een hinderlijke wetstoe-passing geen sprake. Het is verbazingwekkend hoe op één dag tal van zaken doorgelezen, behandeld en berecht worden. Van valsche beschuldigingen, iasterlijke aantijgingen en daarop gegronde dwalingen bij het uitspreken van het vonnis ook geen sprake! De politierechter doorziet de schuldigen, al willen zij ook ontkennen en al ontbreken ook de bewijzen. Wie voor den politierechter gebracht wordt, is doorgaans schuldig en gestraft zal hij worden. De schrijver heeft hierbij speciaal de politierol van Loemadjang op 't oog en haalt eenige gevallen van recenten datum aan van onrechtvaardige en willekeurige rechtsbedeeling, welke daar, naar zijn oordeel, hebben plaats gehad. Hoevele personen, schrijft hij, die anders voor den Landraad vrijgesproken zouden worden, indien hunne zaken tot de kennisneming van deze Recht-bank hadden behoord, worden nu voor de Politierol veroordeeld, omdat de Politierechter deze zaken beoordeelen moet.

Van Vreemde Koloniën.

De Britsche Marine begroting.

Met spanning verwacht, heeft de groote rede van Churchill in 't Lagerhuis over de vlootplannen voor 1914—15 eigenlijk slechts weinigen voldaan. Hij sprak boeiend, vaak pakkend, maar de nieuwsgierigheid was in hoofdzaak hierop gericht, hoe in de leemte zal worden voorzien ontstaan doordien Canada zijn voornemen om een smaldeel aan de Br. marine toe te voegen niet tot uitvoering zal brengen, en ten opzichte van dit punt is de teleurstelling vrijwel algemeen. In de speech van ruim twee uren waren enkele minuten slechts aan deze topic gewijd, en deze gleden nog meer over de zaak heen, dan er een oplossing voor aan te bieden.

Twee jaar geleden gaf Churchill de grondslag aan voor de noodige sterkte aan groote schepen, waarbij rekening was gehouden met het Duitsche vloot-program. Voor 1914—15 gaf dit den bouw van vier dreadnoughts aan. Nadien besloot het kabinet het Br. eskader in de Middellandsche zee in het laatst van 1915 van vier op acht dreadnoughts te stellen. In verband hiermede kwam 't aanbod van Canada uist te gelegener tijd, maar de 3 Can. schepen worden nu niet gebouwd, zij zijn dus door 't moederland te betalen. Churchill heeft een berekening gegeven, waardoor hij wil maken, dat het moederland dezen plicht inderdaad ook wil overnemen, maar vooreerst spreekt hij daarbij van zoo noodig, en dan zal de bouw van 't derde schip toch nog tot het volgend jaar worden uitgesteld.

De pers ziet in zijn berekening echter slechts een kunst van 't groepeeren van cijfers, doordien wat noodig is om de vloot op de bestaande sterkte te houden voorgesteld wordt als een uitbreiding, terwijl het voorwaardelijke „zoo noodig” en het uitstel van een jaar nader doen twijfelen aan den ernst der bedoeling. Wie geen uitbreiding wil en wie wel een uitbreiding wil, noch de een, noch de ander is gerust en voldaan.

En van overzee komen ook klachten. Millen, de minister van landsverdediging van den Australischen Bond, verklaarde dat Churchill's rede de besluiten, op de drie conferentiën der kroonkoloniën genomen, onderstboven heeft geworpen.

De kroonkoloniën zullen er nu weer toe overhellen in haar eigen weermiddelen ter zee te voorzien. De wensch naar eigen defensiemateriaal zal niet alleen in Canada aan de orde blijven, maar ook in Australië weer sterker gaan spreken.

Zuid-Afrika.

De wet, waardoor de uitzetting der belhamels der jongste beroering in Z.-A. achteraf tot een rechtmatige daad wordt gemaakt, heeft nu alle treden doorlopen. Zij is ook door den gouverneur-generaal Gladstone bekrachtigd.

Dat dit geenszins beteekent, dat geheel Z.-A. er vrede mede heeft, is echter duidelijk uitgesproken door de verkiezingen voor den Provinciaal raad. Door de nieuwe in-deeling der districten in Transvaal klom 't aantal zetels van 36 tot 45. In den aftredenden raad zaten slechts 3 leden der arbeiderspartij. Door de nieuwe verkiezingen kregen zij 23 zetels, d.i. dus een meerderheid.

Dit wordt ook van invloed op de samenstellinng van den Uitvoerenden raad, want deze wordt naar evenredige vertegenwoordiging uit den Prov. raad gekozen.

Het succes der arbeiderspartij, versterkt door de stemmen der Afrikaanders, aanhangers van Hertzog en door die der Joden aan den Rand en te Pretoria, is voor een groot deel te beschouwen als een protest tegen de willekeurige maatregelen, die de regering toepaste om de woelingen te onderdrukken. Het verder gaan dan de wet eigen-

lijk veroorloofde, om daarna de gedane zaak wettig te maken, dit verwijt is in ruimen kring tot strijdmiddel tegen 't kabinet-Botha gemaakt. Gladstone zal nu nog minder spijt hebben over zijn verzoek om naar Engeland terug te keeren en de goedgunstige beschikking daarop.

De douane-rechten tusschen Algiers en Marokko.

In de landen, die van tariefregeling hun heil verwachten, zijn de fabrikanten en ondernemers doorloopen op den uitkijk of hier of daar niet een belang bedreigd wordt en door nieuwe in- of uitgaande rechten te beschermen is. Zoo nu weer de Fransche nijverheid en de Fransche wijnproducenten in 't bijzonder ten opzichte van de douane-rechten bij de Algiersch-Marokkaansche grens.

De handelsverhoudingen tusschen Algiers en Marokko werden geregeld bij een wet van 17 Juli 1867. Het lag toen in 't belang van Frankrijk den afvoer van de Mar. producten naar de Alg. havens zooveel mogelijk te bevorderen. De wet bepaalde dienovereenkomstig, dat de voortbrengselen van den bodem en van de nijverheid van Mar. oorsprong geheel vrij in Alg. werden toegelaten.

In 1902 week de Fr. reg. eenigszins van dit standpunt af, teneinde het Maghzen eenige inkomsten te bezorgen, die het op andere wijze uit dat gebied niet trok. Lage uitvoerrechten zouden geheven worden van de waren die naar Alg. grondgebied werden overgebracht. Invoer-rechten werden ook toen voor Alg. niet aangenomen.

Onder dit stelsel is de handel van Mar. tot aanzienlijke ontwikkeling gekomen. Volgens statistieken van 't Fr. ministerie van buitenl. zaken is de invoer van Mar. over land naar Alg. in 1912 tot 9083000 fr., de uitvoer van Alg. in tegenovergestelde richting tot 18614000 fr. gestegen.

Nu is Mar. echter sedert een drietal jaren onder Fr. protectoraat gekomen. De industrieelen in 't moederland zijn zich gaan afvragen of andere landen niet van de gulheid, die indertijd werd toegepast, voordeel zullen kunnen trekken door hun waren over land door Mar. naar Alg. te zenden, waardoor zij de invoerrechten, die aan de zeezijde voor Alg. gelden, vrij loopen. Zij hebben uiting aan deze bezorgdheid gegeven. Luid klink vooral de stem der wijnplanters in Z. Frankrijk. Zij ondervinden al ongewenschte concurrentie van de wijnen uit Alg. en Tunis, zij zien daar nu die uit Mar. nog bij komen. Zoo heeft de regering het verzoek gekregen de wet van 1867 (1902) te herzien en de vrijheid van rechten op te heffen. Als gevolg hiervan heeft de commissie voor douane-zaken haar rapport ingediend en dit leidde tot een wetsontwerp, dat reeds door de volksvertegenwoordiging in behandeling is genomen.

Het voorstel is om voortaan voor de over land in- en uit te voeren waren dezelfde rechten te heffen als voor den weg over zee gelden. Uitgezonderd zouden worden levend vee, niet gemalen koren en andere graansoorten, tafelvruchten, groenten, alles tot een beperkte hoeveelheid.

In de Kamer heeft het ontwerp geenszins algemeene instemming gevonden, vooral bij monde van den oud-minister Etienne is 't egoïsme van 't moederland, waardoor de vrije ontwikkeling van 't protectoraat belemmerd zal worden, gelaakt. Het deed goed uit zoo bekvamen mond vrijhandelstheorieën te hooren, waaraan men anders in de Fr. Kamer niet gewoon is.

De kosten van Kongo.

In ons nummer van de vorige week maakten wij gewag van de, door Koning Albert, benoemde commissie in zake de financiën van Kongo.

De opdracht der commissie is in vier punten vervat:

1°. De algemeene financiële toestand van Kongo in studie te nemen.

2°. De middelen na te gaan, die kunnen strekken tot herstel van het evenwicht in het koloniaal budget.

3°. Het financieel verband van moederland en kolonie te onderzoeken, in 't bijzonder de geldelijke gevolgen voor de kolonie van de lasten, die haar opgelegd zijn door de annexatie-verdragen, en zoo noodig een herziening te bestudeeren van het stelsel der wederkeerigheid, zooals dit door den wetgever van 1908 is aangenomen.

4°. De lasten te bestudeeren, die vereischt zullen worden om de kolonie in behoorlijke exploitatie te brengen, het bedrag aan te geven voor een bepaald aantal jaren en in 't bijzonder voor de ontwikkeling van de gemeenschapsmiddelen, daarbij de voorzieningen aan te geven, om aan die lasten te kunnen voldoen.

Britsche eilanden te koop.

Vijf eilanden worden verkocht. Zij heeten: Great Whale Cay, Little Whale Cay, Pigeon Cay, Cundling Cay en Vigilant Cay, zij behooren tot de Berry-eilanden, in de Bahamasgroep. Volgens de beschrijving ware paradijsjes. Vruchtbaar; ziekten zijn onbekend. De bevolking bestaat slechts uit eenige honderdtallen mulatten en negers. Wilde dieren, slangen, muskieten hebben den weg er heen nog niet gevonden. Het Engelsche blad, dat de verkoop aankondigt, geeft als een voorrecht aan, dat zij den titel van Kroonkolonie mogen voeren. De meest nabij gelegen haven is Nassau, bij de Amerikanen als winterverblijf zeer gezocht en door een kabel met Florida verbonden. Een stoombootdienst verbindt Nassau ook geregeld met New York.

De geschiedenis van den eigenaar herinnert aan jeugd-illusiën, opgewekt na het lezen van Robinson Crusoe. Negen jaar geleden verliet hij Engeland met zijn vrouw, om een nieuwe verblijfplaats te zoeken. Zij zochten lang, kwamen in de Antillen terecht en bevonden slotte Whale Cay onbewoond. Zij bouwden er een hut van cactusbladeren. Na eenigen tijd stak hij naar

Instituut W. G. Taanman, KOST- en DAGSCHOOL.

De Perponcherstraat 105-103-101 - Den Haag.

In 1913 slaagden ONDER MEER voor:

Eind-examen H. B. S. 5 j. c. 6 leerlingen. — Candidaat O. I. ambtenaar, (Indoloog) 1 leerling. — Militaire Academie te Breda 2 leerlingen, (na afgelegd examen). — Instituut voor de Marine (Adelborst) 1 leerling. — Cadettenschool Alkmaar 4 leerlingen. — Middelbare Kol. Landbouwschool te Deventer 4 leerlingen. — Machinistenschool van de Marine, te Hellevoetsluis 1 leerling. — Zeevaartschool te Rotterdam, 1 leerling. — Gymnasium (1ste klasse) 2 leerlingen.

Meisjes worden ook als leerlingen aangenomen.

DORDTSCHER BANK

'S-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14

behandelt alle Bankzaken.

N.V. Kleermakerij voorh. C. J. THEUNISSEN

HUIS EERSTE RANG

Noordeinde 39 - Telefoon HAAG 3190. - 's-Gravenhage

PRIMA ENGELSCHER STOFFEN.

SNIT EN STOF GEGARANDÉERD.

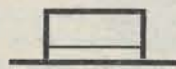
AMBTSGEWADEN, HOFKLEEDING, LIVREIËN.

ABONNEMENTEN

Beleefd aanbevelend, G. H. PEETERS, Directeur

MAGAZIJN VAN:

Heeren Hoeden

EDUARD PELGER

PRINSESTRAAT 35 :: 'S-GRAVENHAGE

TELEPHOON 3902

P. DICKHOFF.

Kunsthandel - Spiegel- en Lijstenfabriek. ENCADREMENTEN.

Speciale bewerking voor de tropen.

86a PIET HEINSTRAT 86a.

Telefoon 5676.

DEN HAAG.

C. HOYNG,

Spuistraat 20-22 Den Haag.

AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.

Prijscourant gratis.

VOOR INDIË. De aangenaamste, mooiste en nuttigste bezigheid is zeker het **Fluweelplettēn**

en Schilde. n. Onderricht bij

Firma TENZER, Noordeinde 139a, Den Haag

Magazijn en Fabriek van Schildersartikelen, voorwerpen om te Branden, Snijden, enz.

RIJK GEILLUSTR. PRIJSCOURANT VAN HOUTWAREN tegen inzending van 50 cent franco Indië.

Nassau over en wist een eigendomsrecht van de Britsche kroon te krijgen voor de 5 boven vermelde eilandjes, die hij alle had aangekocht. Hij plantte er sisal en cacao en dreef veeteelt op den goeden weidgrond.

Het huisgezin was intusschen met kinderen gezegend. De hut was vervangen door een steenen woning. Arbeidskrachten en daarmede omgang met anderen, waren het werk komen uitbreiden. De eigenaar kon een jacht koope, om met Nassau en andere eilanden in gemakkelijke aanraking te komen. Alles ging naar wensch. Maar nu is de tijd gekomen, dat de opvoeding der kinderen eischen stelt, waaraan de eilanden niet voldoen. Het gezin zal daarom zijn bezitting verlaten; de vader heeft een staatsbetrekking te Nairobi in Oost-Afrika aangenomen — daar zal het onderwijs toch ook niet schitterend zijn, dunkt ons! — De 500 acres, met alles wat er zich op bevindt, worden voor 400 P. S. aangeboden.

School-Opvoeding der Tonkineezen.

Albert de Pouvourville, die zoo vaak aardige artikelen bezorgt aan de „Dépêche Coloniale“, heeft behoord tot diegenen, welke niets hebben verwacht van een op moderne leest geschoeid schoolonderwijs voor Tonkin. Hij stond aan de zijde van hen, die de inlanders uitsluitend vakambachtsonderwijs wenschen te geven; de uitzonderingen zouden zich van zelf wel aandienen om er ambtenaren van te maken. Deze, die iets aan een op Europeeschen trant ingericht onderwijs kunnen hebben, zullen er voorloopig al te veel zijn, maar het onderricht dat de kleine man en de massa noodig heeft, moet uitsluitend op de practijk van 't leven gericht zijn, meende de Pouvourville.

Intusschen is anders beslist. De denkbeelden van den heer Pette-Loup zijn over geheel Indo-China in toepassing gebracht en generaal Pennequin heeft er voor gezorgd, ze daar ook op 't leger over te brengen.

De schrijver illustreert de na eenige jaren verkregen resultaten ook met enkele voorbeelden, waaraan het volgende is ontleend (Dép. Col. 11 Mrt.)

Er zijn militaire diensten, er zijn burgerlijke diensten, voor beide worden ambtelijke examens afgenomen. Wat leeren deze examens?

In de Sept Pagodes is een militaire school opgericht om inlandische onderofficieren te vormen, leerlingen-officier, toekomstige adjudanten of tweede luitenanten. Zij krijgen een Fransche opvoeding, Fransch onderwijs, den kolonialen helmhoed en schoenen. Er worden examens afgenomen, om een maatstaf te hebben voor de beoordeeling der overgangen.

Zoo werden in December 1913 twee onderwerpen opgegeven voor een Fransch opstel: 1°. De buffel en zijn nu; 2°. Het paludisme, *) en hoe men het bestrijdt.

Twee goed-koloniale, zelfs goed-annamitische onderwerpen. Wat kwam ervan terecht? De knapsten maakten een opstel over „De invloed van den buffel op het paludisme“, de ander ging het tegelijkertijd aanwezig zijn van buffel en paludisme na op eenzelfde plaats.

En dit waren die welke No. 1 en 2 werden geplaatst, daar de overigen..... blank papier inleverden!

Ziedaar het werk der toekomstige officieren, opgevoed naar 't moderne stelsel. Zij kunnen troost vinden bij de burgerlijke lotgenooten.

In dezelfde maand December werd te Hué een vergelijkend examen in 't Fransch afgenomen voor letterkundig onderlegden en secretarissen-tolken. Er waren 250 candidaten, waarvan ongeveer 150 die de hoogste klasse der scholen in Annam en Tonkin doorloopen hadden. De anderen waren meest reeds in functie. Hun leeftijd verschildte van 18—40 jaar. 125 mochten aan 't examen deelnemen. De gemiddelde kennis van deze besten bereikte de hoogte niet van het lager onderwijs in Frankrijk. Ziehier hoe 't met een candidaat ging.

Vr.: Wat zijn de voornaamste lichaamsdeelen van den mensch?

Antw.:

Vr.: Wat is electriciteit? Antw.: Een stelsel van verlichting.

Vr.: Wat is een thermometer? Antw.: Een instrument om naar de lucht in te gaan.

En deze candidaat werd aangenomen! Wat hebben zij dan wel kunnen antwoorden die afgewezen werden? vraagt de Pouvourville.

Het komt ons voor, dat 't zeker zijn nut heeft op dergelijke resultaten te wijzen. Wij kennen de toestanden in Indo-China niet, maar zeker moet men met gegevens voorzichtig omgaan, de Tonkineez zal wel niet minder bevattelijk zijn dan de Javaan en deze leert veel meer dan zijn ambacht met succes; maar 't andere uiterste, hem in opleiding en onderwijs te willen ver-Europeeschen, is alweer even verkeerd. Er kan o.i. een snellere geleidelijkheid zijn dan de Pouvourville wil, zonder de overijling welke hij terecht aan de kaak stelt.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERAATUUR-OVERZICHT.

„Wat heeft de Roomsche Kerk voor Curaçao gedaan?“ Over dit onderwerp bevatte onlangs „De Nederlander“ een afbrekend artikel, waarop in „De Tijd“ door een missionaris geantwoord werd. Dit antwoord is overgenomen in het zendingmaandblad „De Katholieke Missiën“ (Maartnummer); we ontleenen daaraan het navolgende.

*) De leer van 't booze beginsel (naar wij meenen).

De missionaris vraagt zich, het Tijd-artikel lezende en Curaçao kennende, af, onder welk uitschot der Curaçaosche bevolking de schrijver toch wel moet hebben verkeerd, om zoo stekeblind te zijn voor de buffelachtigheid zijner overdrijving.

En hoe valt het met zoo'n barre beschrijving te rijmen, dat onze jongelieden uit den burgerstand gemakkelijk een goede plaats krijgen in groote handelshuizen in den vreemde, tot in de Vereenigde Staten toe? Dat Curaçaosche jongelieden als salonbedienden bij Hollandsche en Amerikaansche stoomvaartmaatschappijen gewild zijn? Dat als lossers en laders op de stoombooten bij voorkeur Curaçaonaars worden gezocht? En, last not least, bestaat ons ambtenaren-corps niet voor een groot gedeelte uit Curaçaonaars, die allen een besten staat van dienst kunnen overleggen?

Wie heeft — vraagt de missionaris o.m. verder — in de kolonie meer gedaan voor het schoolonderwijs, dan die gemade Roomsche Kerk? Overal waar zij een kerk stichtte, bouwde zij een of meer scholen en hare geestelijkheid zorgde niet alleen voor volle behuizen, maar ook voor volle schoollokalen. Zij bekostigde den bouw en het onderhoud der scholen en der onderwijzerswoningen, zij betaalde de overtocht der onderwijzers en onderwijzeressen en zorgde voor hun levensonderhoud, en al die enorme kosten droeg zij jaren en jaren lang voor meer dan negentig percent geheel alleen.

Ieder onpartijdig beoordeeler, die op Curaçao het verleden met het heden vergelijkt, moet de Roomsche Kerk een eeresalut brengen. „Alleen de grofste onwetendheid of de misselijkste godsdienstbaat kan op haar arbeid smalen“.

Tegen uitroeiing van Paradijs- en andere vogels.

De dreigende ondergang van een groot aantal vogelsorten, waaronder de schitterende Paradijsvogels en kroonduiven, die voor modedoeleinden vervolgd worden, heeft in den laatsten tijd in verhoogde mate de aandacht getrokken en leidde in de Vereenigde Staten tot een verbod van invoer van vogelhuiden en veeren.

Een van hen die daartoe krachtig medewerkten, Sir W. T. Hornaday, noodigde het bestuur van „Artis“ te Amsterdam uit, een verbod van uitvoer van vogelhuiden uit de Nederlandsche koloniën te bevorderen. Het is toch bekend dat juist Nederlandsch Nieuw-Guinea het overgrootste deel der paradijsvogel- en kroonduivenhuiden levert, terwijl ook andere eilanden van onze Oost-Indische bezittingen en ook West-Indië een niet onbelangrijk aantal vogelhuiden uitvoeren.

Hieraan gevolg gevend riep het bestuur van „Artis“ een commissie samen, die zal trachten het verkrijgen van de bedoelde verbodsbepalingen te bevorderen. Secretaris is Dr. F. de Beaufort te Eerbeek. Deze commissie heeft reeds een aantal gegevens aangaande den handel in vogelhuiden enz. van de Nederlandsche koloniën afkomstig, bijeen, en gaat met het inzamelen hiervan ijerig voort, zoodat zij hoopt binnen niet te langen tijd een rapport te kunnen uitbrengen en nadere voorstellen aan de Regeering te doen.

(Zie uitvoeriger in de Indische Mercur van 17 Maart j.l., bldz. 235—236.)

Indologenblad.

In No. 9 van den vijfden jaargang van het Indologenblad o.m. de volgende opstellen: Eerste indrukken van onzen werkkring. I. Uit het dagboek van een administratief ambtenaar: — De kantoorwerkzaamheden van den controleur en nog wat. — Fort de Kok en zijn omgeving. Jeugderinneringen.

Terra incognita in Ned.-Indië.

Wij hebben reeds melding gemaakt van de prijsvraag, welke het Koloniaal Instituut heeft uitgeschreven tot het verkrijgen van een populaire, lezenswaardige beschrijving van Sumatra en het Sumatraansche volk. De gepubliceerde voorwaarden geven duidelijk aan, wat genoemde instelling wenscht: een vlot geschreven voor iedereen begrijpelijke, zakelijke verhandeling, welke een goed geheel geeft.

Iemand, die dat praktisch streven van het Koloniaal Instituut ten zeerste waardeert, maakt ons naar aanleiding van de uitgeschreven prijsvraag de opmerking, dat over de Oostelijke eilanden in Nederlandsch-Indië vooral in den laatsten tijd zoo weinig geschreven is, en dat het wellicht wenschelijker geweest ware, indien het Koloniaal Instituut het allereerst dat Oostelijke gebied in behandeling had genomen, hetwelk immers nog veel minder bij het groote publiek bekend is dan Sumatra.

Het is, alsof nu nog de scherpe grens tusschen bekende en onbekende terreinen in Nederlandsch-Indië gevormd wordt door een lijn, die ten Oosten van Lombok en Celebes loopt. Het is alsof de groote belangstelling voor onze koloniën niet buiten die grenslijn gaat, weinig opgewekt als zij wordt door woord en beeld. Zonderen we hier nu de wetenschappelijke onderzoekingen, zooals die van Lorentz op Nieuw-Guinea, die van prof. Molengraaff op Timor, uit, dan zou de vraag gesteld kunnen worden, welke belangrijke publicaties in den laatsten tijd over Halmahera, Ceram, Boeroe, de Kei- en Aroe-eilanden, de Tenimber-eilanden, Flores, Soemba, verschenen zijn, publicaties, zooals nu over Sumatra enz., samengesteld zullen worden, en geschikt om de belangstelling van het groote publiek voor dien eilandengordel gaande te maken.

A. Jacobsen's „Reise in die Inselwelt des Banda Meeres“ is voornamelijk een ethnografisch werk en bovendien in het Duitsch geschreven; de „Note sur l'île Rote“ van Dr. Riedel, die in 1886 „De sluis en kroesharige rassen tusschen Celebes en Papua“ gepubliceerd heeft, is in het Fransch uitgegeven, dateert van het jaar 1889. Even oud en even onbelangrijk is het journaal van A. Colfs, een bijdrage tot de kennis der kleine Soenda-eilanden.

Het werk van F. S. A. de Clercq „Bijdragen tot de kennis der residentie Ternate“ dateert van 1890, is verouderd. Hetzelfde kan gezegd worden van P. van der Crab's „Molukse eilanden“, waarin een reis van gouverneur-generaal Pahud wordt beschreven. In 1875 heeft baron van Hoëvell Ambon en meer bepaaldelijk de Oelissers geografisch, ethnografisch, politisch en historisch geschetst.

De verslagen van H. O. W. Planten en C. J. M. Wertheim over hun wetenschappelijke opnemingen en onderzoekingen in opdracht van het Koninklijk Aardrijkskundig Genootschap in de jaren 1889 en 1890 op de Key-eilanden gedaan, zijn verre van levendig.

K. Martin's „Reisen in den Molukken“ en H. G. Dangens „Die Key oder Kü Insein“ zijn weer in een vreemde taal uitgegeven; het laatste werk is eigenlijk het dagboek van een kolonist. Het in 1907 verschenen boek van F. J. P. Sachse „Het eiland Seran en zijn bewoners“ nadert ietwat het doel, dat door het Koloniaal Instituut wordt, maar is toch nog lang niet het ware.

Een goed boek, waarin van een deel der eilanden of der Timor-eilanden een breed overzicht wordt gegeven dat zich aangenaam laat lezen en geen pietluttige details bevat, geen

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512
□ □ DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN □ □
□ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □
□ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

D. VAN HEIJNINGEN & ZON,
KLEEDERMAKERS.
HOOGHE WAL 13-14. 'S-GRAVENHAGE.
2de huis van af de Kon. Stallen. Telefoon 590.
Steeds de nieuwste Engelsche en Schotsche Stoffen voor Dames en Heerenkleeding naar maat.
Coupe en bewerking 1ste klasse.

MAISON-DROUOT
WESSER & Co.
Lange Houtstraat 7, hoek Kasuariestr., Den Haag.
Wegens opheffing der zaak
ALGEHEELE UITVERKOOP
der aanwezige goederen tegen zeer verminderde prijzen.
Salon-, Eetkamer-, Heerenkamer Ameublementen, Gordijnstoffen, Karpotten, Oud-Hollandsche Kasten, Vitrines enz., enz., alle in degelijke afwerking en ... hoedanigheid. ...
Belangrijke Antiquiteiten voorraad.

Bloemenmagazijn „Corona“,
DEN HAAG - Valkenboschlaan 78.
BOUQUETTES, KRANZEN, BLOEMENMANDEN, worden in den kortst mogelijken tijd geleverd tegen billijke prijzen.
Bloembollen en zaden.
TELEPHOON 6478.
Aanbevelend, UEd. Dn. P HONIGH
Deze zaak heeft GEEN Filialen.

Koninklijke
Brood- en Beschuifabriek
LENSVELT NICOLA
VEENESTRAAT 23 - DEN HAAG.
Lunchroom.
Specialiteit HAAGSCHE BESCHUIT.
Roggebrood in blik voor Export.

1^e Klas Familiepension
„KERCHER“
Villa „MATHILDE“
Oude Schev. weg 112-114.
TEL. INTERC. SCHEV. 1256. SCHEVENINGEN.

Verkoophuis „HAGA“
ST. VEERKADE 8. TELEFOON 8010.
Vertrouwdste adres
voor meubilering op gemakkelijke conditiën.

gezwaam levert over ethnografische stokpaardjes, maar dat in forschende lijnen praktisch is opgezet, met het doel een voor de sociaal-economische ontwikkeling nuttige belangstelling gaande te maken, een overzicht, dat de actie ten opzichte van de bedoelde eilanden verlevendigen kan en een aantrekkelijken leidraad vormt voor degenen, die er met praktischen ondernemingsgeest te werk willen gaan, zie, zoo iets zouden die Oostelijke, half en half vergeten eilanden bepaald noodig hebben.

Misschien zouden de ambtenaren, die in die verre gebieden geplaatst zijn, tot het doen ontstaan van meerdere literatuur over een waarlijk interessant deel van onze Archipel kunnen bijdragen. Wanneer de gewestelijke bestuurs- hoofden van Ternate en Timor en Onderhoorigheden daartoe den stoot zouden kunnen geven, dan bestaat er wel kans, dat er waardevolle gegevens bijeengebracht worden, welke voor de verdere ontwikkeling van land en volk in dat Oostelijke gebied van belang kunnen zijn. (Java-Bode).

Eigen Haard.

Eigen Haard van 21 Maart publiceert een sprekend gelijkend portret van Dr. E. B. Kielstra, naar aanleiding van diens 70-jarigen leeftijd op 6 Maart j.l.; H. S., die Dr. K. zeer goed schijnt te kennen schrijft er een waardeerend artikel bij.

Verder geeft dit nummer een korte necrologie (met portret) van den, den 12en Maart overleden heer A. J. H. van Kappen, in leven plaatsvervangend directeur van de Billiton-Maatschappij en oud generaal-majoor van het Ned.-Indische leger.

De Ingenieur.

In No. 12 van „De Ingenieur” schrijft de mijningenieur G. Duyfjes een belangrijk artikel over de watervoorziening van de Benedenwindsche eilanden van de kolonie Curaçao, met grafische voorstellingen van den regenval.

Tijdschr. Kon. Ned. Aardr. Genootschap.

De nieuwe afl. van het Tijdschr. Kon. Ned. Aardrijksk. Genootschap bevat een uitvoerig, geïllustreerd, artikel over het landschap Lawoei in Zuid-Oost Celebes en zijne bevolking, door F. Treffers, 1e luit der Inf. O.-I. L. Een goede schetskaart, naar opnemingen van den schrijver is aan het artikel toegevoegd.

Verder geeft de heer J. J. Staal zijn periodiek overzicht van de exploratie van Nieuw Guinea (met een tekstkaart).

Indisch Militair Tijdschrift.

De Februari-afl. bevat o.m.: Het rapport van de Staatscommissie voor de verdediging van Ned.-Indië, door kolonel W. R. de Greve. — Mijn brochure (over het zelfde onderwerp) in het Marineblad, door Id. — De organen der luchtverkenningen in Indië, door X. — Iets nieuws op wapentechnisch gebied, door W. E. Asbeek Brusse. — Iets over de oude academie, door Asymptoot. — Buitenlandsche verloven van officieren. Enz.

Weekblad voor Indië.

Inhoud van No. 44 voor zoover op Indië betrekking hebbend: De mensch als emigrant, door Mr. F. Dijkstra. — De anoa van Celebes (met afb.) door G. A. Alberts. (Deze diersoort, die een overgang toont van antilop tot buffel, en kenmerken van beide vertoont, leeft uitsluitend in de moerasbosschen der benedenlanden van Maliki Rongkong en Kolaka). — De cultuurschool te Soekaboemi (met afb.). — Indische penkrassen, door Ofoei.

De Indische Mercur.

No. 11 bevat o.m.: De hygiënische toestanden en de geneeskundige verpleging der contract-arbeiders in Deli, door Dr. R. Römer. — Nog eens „Irrigatie”, door J. Sibinga Mulder. — Het continue carbonatatieproces op Pagottan, door J. Corver. — Het tappen van Para-rubberboomen. Meer en goedkoope rubber, door A. J. M. Ledebor. — De rubbercrisis, door G. P. — Propaganda voor Robusta-koffie in de V. S. van N.-A. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen. Enz.

* * *

Ten slotte nog eenige titels van nieuwe publicaties: Indië verloren, rampspoed geboren, door Jhr. Dr. C. G. S. Sandberg ('s-Gravenhage, D. A. Daamen).

Honderd brieven van Opheffer aan de Redactie van het Bataviaasch Handelsblad (Met voorwoord van J. Fabricius). (Batavia, Ruygrok en Co.).

Statistiek van het vervoer op de spoorwegen en tramwegen met machinale beweegkracht in Ned.-Indië over het jaar 1912 (Batavia, Landsdrukkerij).

Bespreking van het Rapport der Staatscommissie voor de verdediging van Ned.-Indië, enz., door J. P. van Rossum (Orgaan der Vereeniging „Moederland en Koloniën”, 1914 No. 2).

Eine Reise durch Ostelebes, von Prof. Dr. J. Wanner (Petermanns Mitteilungen, Febr.—Maart 1914).

Mededeelingen.

Van de Burger- en Studenten-Afdeeling Leiden:

VOORDRACHT van Dr. A. PULLE, Lector aan de Rijks Universiteit te Utrecht, over: De derde Nederlandse Expeditie naar het Sneeuwgebergte van Nieuw-Guinea (Aug. 1912—Mei 1913), opgeluisterd door Lichtbeelden, op *Vrijdag 27 Maart 1914*, 's avonds 8 uur, in den Foyer der Geheerzaal. Leden met hunne Dames en genoodigden hebben vrijen toegang, niet-leden tegen betaling van f 0.50. HET BESTUUR.

Van de Indische Vereeniging:

ALGEMEENE VERGADERING in 't Zuid-Hollandsch Koffiehuis, Groenmarkt te 's-Gravenhage, op den 28en Maart 1914, des namiddags ten 2 ure.

LEZING van den Heer TIJPTO MANGOENKOESOEMO. Onderwerp: „De Pestbestrijding”. HET BESTUUR.

Van de Afdeeling Breda en Omstreken:

De JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING zal worden gehouden op 2 April a.s., des avonds te 8 uur, in de kleine Koffiekamer van „Concordia”, van Coothplein, Breda.

Agenda: Zie Convocatiebiljet.

HET BESTUUR.

Van het Informatie-bureau:

Leeraren in het teekenen bij het M. O. in Ned.-Indië.

Voor het middelbaar onderwijs in Nederlandsch-Indië worden gevraagd drie leeraren in het teekenen, respectievelijk in het bezit van de akte Me, Mg en Me of Mg.

Aan de uitzending is verbonden:

a. eene vergoeding voor uitrustingskosten ad f 1000 (duizend gulden);

b. overtocht naar Batavia als gouvernementspassagier der 1ste klasse casu quo ook voor het wettig gezin;

c. eene voorloopige bezoldiging van f 150 (honderd vijftig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inschepping naar Nederlandsch-Indië en voortdurende tot den dag waarop de activiteits-bezoldiging, volgens de deswege bestaande bepalingen, daar te lande ingaat.

De bezoldiging bedraagt f 450 (vierhonderd vijftig gulden) 's maands, met drie vierjaarlijkse verhoogingen, elk van f 100 (honderd gulden) 's maands, zoodat zal worden bereikt eene maximum-bezoldiging van f 750 (zevenhonderd vijftig gulden) 's maands.

Zij die zich in de genoemde betrekkingen aan 's lands dienst in Nederlandsch-Indië wenschen te verbinden, moeten zich vóór 20 Maart a.s. bij een op zegel geschreven request tot het Departement van Koloniën wenden, onder overlegging van de vereischte stukken.

(Ned. Staatscourant van 13 Maart 1914 No. 61).

Voor den post-, telegraaf- en telephoondienst in Nederlandsch-Indië worden gevraagd

Telegraafopzichters.

In aanmerking komen zij die in het bezit zijn van een diploma van met goed gevolg afgelegd eindexamen van:

a. eene hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus, of

b. de electro-technische school te Amsterdam, of

c. de middelbaar technische school (afdeeling electro-techniek) te Dordrecht, of

d. het technicum Mitweida (afdeeling electro-techniek).

Ervaring op het gebied van technische telegraphie strekt tot aanbeveling.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van f 150 (eenhonderd vijftig gulden) 's maands, met vijf driejaarlijkse verhoogingen van f 50 (vijftig gulden) 's maands, alzoo tot een maximum van f 400 (vierhonderd gulden) 's maands.

Zij die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 8 April 1914, bij gezegeld adres, te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van de vereischte stukken.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor Gouvernementsrekening als passagier der 2e klasse, c.q. ook voor het wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting, ten bedrage van f 750 (zevenhonderd vijftig gulden);

c. eene voorloopige bezoldiging van f 100 's maands, ingaande met den dag van inschepping naar Nederlandsch-Indië, tot dien waarop de activiteitsbezoldiging ingaat.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwpensioen enz. staan deze opzichters gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië.

De activiteitsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

(Nederl. Staatse. dd. 13 Maart 1914 No. 61).

Verpleegsters bij het krankzinnigenwezen in Ned.-Indië.

Ter vervulling van de betrekking van verpleegster bij het krankzinnigenwezen in Nederlandsch-Indië kunnen derwaarts worden uitgezonden twee gediplomeerde krankzinnigenverpleegsters, die niet jonger dan 30 en niet ouder dan 35 jaar zijn.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van f 60 (zestig gulden) 's maands, met drie driejaarlijkse verhoogingen van f 10 (tien gulden) 's maands, benevens vrije huisvesting, voeding en geneeskundige behandeling.

Voor de berekening van wachtgeld, non-activiteitstraktament, verloftraktament, pensioen en contributiën aan het Weduwen- en wezenfonds aan burgerlijke ambtenaren, wordt het traktament verhoogd met f 75, zijnde het bedrag der aan de gediplomeerde verplegers en verpleegsters toekomende materiele voordeelen.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen enz. staan de uit te zenden verpleegsters gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren.

Twintig jaren Indischen dienst geven aanspraak op pensioen.

Het pensioen bedraagt dan per jaar drie maal de hoogste maandelijksche bezoldiging, genoten gedurende 24 maanden.

Aan de uitzending naar Indië is verbonden:

a. eene vergoeding ten bedrage van f 300 voor uitrusting;

b. eene voorloopige bezoldiging van f 60 's maands, ingaande met den dag van inschepping naar Nederlandsch-Indië;

c. overtocht voor gouvernementrekening als passagier der tweede klasse;

d. de verplichting om — wanneer men binnen 5 jaren na aankomst in Indië den dienst verlaat om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), of wanneer men niet binnen den aan te wijzen termijn naar Indië vertrekt, dan wel de reis derwaarts moedwillig afbreekt — de tegemoetkoming in de uitrustingskosten, alsmede de overtochtskosten terug te betalen.

Daarvoor wordt eene schriftelijke verbintenis gevorderd. Van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst moet blijken uit een geneeskundig onderzoek vanwege het Departement van Koloniën.

Zij die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór 10 April 1914 aanmelden bij het Departement van Koloniën, bij een op zegel geschreven request, onder overlegging van:

a. het diploma en, zoo mogelijk, getuigschriften;

b. eene geboorte-akte;

c. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven na dagteekening dezer door den burgemeester harer woonplaats.

(Nederl. Staatse. van 16 Maart 1914 No. 63.)

Ingezonden.

Is dat wel verstandig?

De heer H. Borel heeft in het „K. W.” van de vorige week het goed recht van bestaan in twijfel getrokken van mijn vraag, of 't wel verstandig is den heer Oudendijk nu

Teleph. Vleeschhouwerij Intercomm. 5492. Teleph. Intercomm. 5492.

Valkenboschplein 3. GERARD BLONK.

Moderne Exploitatie.

Levering uitsluitend prima kwaliteit.

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELLEN. ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN. ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELLEN.

N. LOEB, Noordeinde 109

Kleding en Meubilering op termijnbetaling.

20 gulden, per maand 2 Gld.	
40 " " " 4 "	
60 " " " 5 "	

M. VISSER,

voorb. A. J. RODBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken

REPARATIE-INRICHTING.

KON. NEDERL. MANDENFABRIEK

FERD. VAN VLIET

NOORDEINDE 158. DEN HAAG.

Mailbanken. Sanatorium Stoelen.

LUXE BROODFABRIEK

PAUL C. KAISER

HOFLEVERANCIER

Verlangt Gij heerlijk croquant Brood, vraagt dan ons

FRANSCH BROOD
WEENER BROOD

F. W. VAN WIJK,

DAMES-KLEERMAKER.

TOLLENSSTRAAT 118 - TELEFOON 3235.

Speciaal adres voor: PLUCHE MANTELS, BONTMANTELS en TAILOR-MADE COSTUMES naar maat.

LIESKER.

Frederikstraat 163

Valkenboschpl. 11^d

DEN HAAG.

COMESTIBLES

KOLONIALE WAREN

INDISCHE INGREDIËNTEN

Zuid-Hollandsch Koffiehuis

GROENMARKT 37 — DEN HAAG.

CAFÉ RESTAURANT.

DINERS van 5—8 uur, vanaf f 1.-, f 1.50 en hooger
Grootste Biljartzaal van 's-Gravenhage, 12 Biljarts

reeds te onttrekken aan den werkring, hem als adviseur over het Chineezenvraagstuk en het Chineesche vraagstuk in O.-I. opgedragen, nadat hij slechts een achttal maanden in die functie werkzaam is geweest.

Naar het mij voorkomt kan een bestrijder bezwaarlijk meer argumenten ten voordeele van zijn tegenpartij bijbrengen dan de heer H. B. in zijn stukje gedaan heeft.

Alles wat hij bijbrengt over hetgeen den heer Oudendijk te kort schoot, om de hem opgedragen taak, zonder uitgebreide studie en groote vermeerdering van plaatselijke kennis, naar eisch te volbrengen, levert gegevens voor een pleidooi, dat acht maanden niet voldoende zijn om de noodige kunde te verkrijgen voor 't uitbrengen van een rapport, dat op een eigen overtuiging berust en berusten mag.

Zou dit reeds voldoende zijn om de vraag te rechtvaardigen, die ik deed, de regering behoort toch ook verder te zien. Met 't opmaken van een rapport is de zaak immers niet afgedaan. Op den ambtenaar, die zich speciaal in de kwestie heeft in te werken, naast-, met-, maar ook boven hetgeen door anderen reeds gedaan is, is door de regering toch ook het oog geslagen als haar adviseur bij uitnemendheid voor de verder te volgen gedragslijn. Is 't nu verstandig, is 't niet hoogst onverstandig hem, vóórdat hij zich goed heeft kunnen inwerken in het Chineezenvraagstuk, een geheel nieuwe werkring te geven? Is dat een op economische wijze omspringen met 'slands geld en met de bekwaamheden der ambtenaren?

N.

Aan de Redactie van het „Koloniaal Weekblad“ te 's-Gravenhage.

Geachte Redactie!

Door een bevriende hand werd mij toegezonden No. 4, 1914 van uw blad en gewezen op de volgende uitdrukking op bladz. 5 onder: „Neutraal en bijzonder onderwijs“.

„Trouwens wat wij van het onderwijs aan het Seminarium te Depok vernomen hebben, getuigt allesbehalve voor de degelijkheid daarvan. Bij een bezoek van een Inspecteur krijgen de leerlingen vooraf te weten, welke vragen zij de volgende dagen van de onderwijzers zullen krijgen en welke antwoorden zij daarop moeten geven. 't Is natuurlijk, lat zij elders blijf moeten geven van hun onkunde. Op school waren zij gewoonlijk den onderwijzers de baas“.

De zucht om kwaad te spreken ligt er wel wat heel dik op in deze mededeeling van de „Oetoesan Hindia“.

Daarom schrijf ik geen tegenbericht. Maar ik hoop in dit voorjaar voor eenige maanden naar het Vaderland te komen. Wanneer u zulks belangstelling inboezemt, ben ik bereid u een en ander van het seminarie en zijne resultaten mede te deelen tijdens mijn verblijf. 1)

Nu echter verzoek ik u beleefd, aan uw lezers mede te deelen, dat er nog nooit een inspecteur op het seminarie is geweest, anders dan als belangstellende. Zulk een Inspecteur heeft nooit zijn bezoek vooraf aangekondigd. Nooit is ook nog een examen afgenomen ten overstaan van een Inspecteur van het Inlandsch onderwijs.

De Director van het seminarie,
A. DE HAAN.

Depok, den 23 Februari 1914.

1) Zeker stellen wij belang in het seminarie en zijne resultaten. Wij houden ons dan ook ten zeerste aanbevolen voor mededeelingen daaromtrent.

Red.-Com.

Staatspensioen van particuliere onderwijzers in Nederlandsch Indië.

In „Oost en West“ van 19 Maart j.l. No. 12, las ik onder den titel „Onderwijzerstratemen“ een artikelje 1), overgenomen uit de „School met den Bijbel“.

In bedoeld schrijven wordt beweerd, dat de bijzondere en de openbare onderwijzers in Indië in positie geheel en al gelijk staan. Dit nu is niet juist en 't kan zijn nut hebben dit aan te toonen.

Een belangrijk deel van iemands geldelijke positie is 't pensioen, waarop hij na een zeker aantal dienstjaren recht heeft.

Omtrent de pensioenen van particuliere onderwijzers in Indië lezen we in de „School met den Bijbel“: „De pensioenregeling is in werking getreden en rekent met het salaris zooals het nominaal is (dus niet na aftrek van kortingen). Het pensioen komt dus overeen met dat van collega's bij 't openbaar onderwijs met evenveel dienstjaren. Bijv. een onderwijzer met hoofdakte, die op 25-jarigen leeftijd naar Indië gaat en niet hoofd eener school wordt, heeft na 20 dienstjaren f1650 pensioen per jaar = 3 x 't eindsalaris per maand“.

Het pensioenreglement voor Europeesche particuliere onderwijzers in Indië, geregeld bij Koninklijk Besluit van 5 Juni 1912 No. 62, bepaalt in art. 19 als maximum-pensioen voor een hoofdonderwijzer f1125 per jaar, waarvan afgaan 5 pCt. voor 't Weduwen- en Weezenfonds benevens een storting van f1800 ten hoogste aan 't pensioenfonds.

Schrijver dezes was 34 jaar bij 't openbare en bijzondere onderwijs in Indië werkzaam, waarvan de laatste 25 jaar als hoofd eener groote school te Semarang. Dat zijn werk op prijs gesteld werd, blijkt onder meer hieruit, dat hij in 1904 gedecoreerd werd met de O. N.-Orde.

In 1911 vroeg en verkreeg ik een eervol ontslag en werd mij door de Regeering een staatspensioen in uitzicht gesteld.

Bij Koninklijk Besluit No. 94 d.d. 20 Febr. 1914 werd mij inderdaad een staatspensioen toegekend en wel 't hoogste: f1125 per jaar.

Bij ministerieele beschikking ontving ik bericht, dat van dit pensioen zou worden gekort 5 pCt. voor 't Weduwen- en Weezenfonds benevens f1404 als storting aan 't pensioenfonds, te betalen in de eerstvolgende vijf jaar.

Dat ik niet f1800 doch f1404 moest storten, kwam door de omstandigheid, dat ik vijf jaar in gouvernementdienst heb doorgebracht en gedurende dien tijd reeds aan 't fonds betaalde.

Hiermede is de vermindering van mijn pensioen echter nog geenszins afgelopen. Dezer dagen ontving ik van den Directeur van 't Weduwen- en Weezenfonds een schrijven, waarin ik werd uitgenoodigd een vragenlijst in te vullen, o.a. hoeveel salaris ik gedurende mijn diensttijd in Indië genoten heb. „Alsdan zal worden uitgemaakt, hoeveel u aan 't fonds verschuldigd zijt wegens gewone en buitengewone contributiën, behalve de in de ministerieele beschik-

1) Dit artikelje is ook door verscheidene Indische bladen overgenomen.

M.

king van 3 Maart 1914 bedoelde gewone contributie ad 5 pCt. van uw pensioen“.

Hoeveel dit bedrag zal zijn weet ik nog niet, doch ik verneem, dat 't niet minder zal wezen dan de storting aan 't pensioenfonds.

Van mijn pensioen f1125 gaat dus minstens af f55.25 + f280.80 + f280.80 = f616.85. Gedurende de eerstvolgende vijf jaar rest me dus f508.15, of f42.35 per maand!

Dit is 't hoogste bedrag, dat men als particuliere hoofdonderwijzer na meer dan 30 jaar dienst in Indië als staatspensioen geniet.

Ik laat 't aan den vriendelijken lezer over te berekenen, wat nu wel 't kleinste bedrag zal wezen.

Nu kan men opmerken, dat de onderwijzers in gouvernementdienst ook aan bovengenoemde fondsen geheel hun diensttijd hebben gecontribueerd; doch dit geschiedde geleidelijk. Ook moet men in 't oog houden, dat de tractementen van de particuliere onderwijzers meestal kleiner zijn dan die van de collega's in staatsdienst, dat ze vaak voor moeilijker werk staan en last tot least bij verlof en vertrek hun eigene passagekosten moeten bestrijden.

Zoo ging 't althans mij.

Er zijn in Indië verscheidene particuliere instellingen — bijv. de weeshuizen — die een groote school moeten onderhouden. Die instellingen kunnen moraliter niet anders doen dan in den vorm van een pensioen ook voor de toekomst van 't onderwijzend personeel zorgen.

Dit valt soms zwaar uit gebrek aan fondsen, doch de verplichting bestaat en is onafwijsbaar.

De Staat nam de pensioenen over en ontlastte daarvan de particuliere instellingen.

Op den Staat rust nu de verplichting den particulieren onderwijzers en onderwijzeressen een behoorlijk pensioen te verlenen, want anders worden die de dupe van de mildheid van den Staat.

Ik protesteer tegen een pensioen, dat met al zijn kortingen in 't gunstigste geval toch nog zoo gering is, dat men op zijn ouden dag met vrouw en kind er geen droog brood voor kan kopen.

Dit mijn schrijven is niet geheel en al een oratio pro domo. Het Bestuur van het Protestantische Weeshuis te Semarang zal — naar ik vertrouw — zijn oud-hoofd der school niet in den steek laten, al heeft hij nu een staatspensioen.

Maar — er is misleiding in 't spel, wanneer men jonge onderwijzers lokt met mooie vooruitzichten en met mooie staatspensioenen, om in Indië in particulieren dienst te treden.

Dat dit misleiden niet met opzet geschiedt, spreekt van zelf.

H. H. MOREU.

Amsterdam, 20 Maart 1914.

Officieele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 20 Febr. 1914, No. 15. Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: 1 jaar verlof aan den commies K. Loff, 8 m. aan de onderwijzeres mej. P. L. Sieburgh, 8 m. aan den onderwijzer P. F. J. G. de Goede, 1 jaar aan den griffier H. Maas, 8 m. aan den onderwijzer D. de Boer.

Ontslagen: op verzoek eervol de commies Th. C. Drijdsdale, de id. T. J. L. Jansz, de klerk L. A. Theijs.

Benoemd: tot assistent bij het Dep. van Landbouw Dr. I. Boldingh, tot leeraar te Semarang J. Rottier, tot onderwijzeres 2e kl. mej. A. Kilian en E. M. L. Post, tot kapitein der Chineezers te Boeleng Lim Bing Soen, tot onderwijzer 2e kl. te Buitenzorg H. J. J. Bergman, tot id. 3e kl. te Soebang J. G. Zweers, te Poerwokerto E. Franken, tot onderwijzeres te Cheribon mej. J. Valk.

Overgeplaatst: naar Djokjakarta de onderwijzeres mej. E. P. L. Zaalberg, naar Magelang de id. L. J. de Rochemont, naar Padang de id. E. M. L. Post.

Militair Departement.

Verleend: de titulaire rang van majoor aan den gep. kapitein, directeur der strafgevangenis te Tjimahi, W. H. Scheij.

Hersteld: in activiteit de majoor der artillerie J. E. Timmer.

Overgeplaatst: naar Padang Pandjang de 2e luit. A. J. C. van der Kuyl, naar Batavia de 1e luit. H. J. B. Tulfer, naar Willem I de id. C. Tissot van Patot.

Verleend: 8 m. verlof aan den loods H. E. Boswijk.

Benoemd: tot havenmeester E. A. Kuchlin.

Uit de Javasche Courant van 24 Febr. 1914, No. 16.

Civiel Departement.

Verleend: 8 m. verlof aan de onderwijzeres mej. Ch. J. Nieuwenhuysen, L. E. A. Godee en M. A. Ch. C. Swaab, 11 m. aan de onderwijzeres mej. B. G. Wortman, 8 m. aan de id. A. C. J. de Roo, 8 m. aan den ass.-resident J. B. Prins, 1 jaar aan den ingenieur C. Robbers, 1 jaar aan den ambtenaar L. F. van Raemsdonck.

Ontslagen: op verzoek eervol de hoofdopziener F. C. H. Schlammich, de klerk Th. Rosbok en F. H. Bloem, de adj.-inspecteur Ph. K. Maier, de controleur M. Adriani, de administrateur L. J. Weijzig.

Benoemd: tot 3en commies J. Pieters, tot architect A. W. Andriess, tot alg. ontvanger 3e kl. W. H. Manóek en J. W. Cramer.

Gesteld: ter beschikking van den pres. van den Raad van Justitie te Makassar Mr. K. H. Korff, van den Directeur van B.B., M. van Rhijn en P. J. Goedhart.

Benoemd: tot onderwijzer te Ponorogo J. Woudstra, te Lasem G. de Vries, te Keboemen B. H. Kathmann, te Gombong H. G. Birkhoff, te Koeta Radja M. C. van der Riet, tot onderwijzeres te Soerabaja mej. G. van Bon.

Militair Departement.

Verleend: 1 jaar verlof aan den 1en luit. der inf. A. G. L. Adelbert, 10 m. aan den id. L. R. Badings, 9 m. aan den off. van gezondh. G. F. Merz, 1 jaar aan den 1en luit. der inf. W. A. van der Gant.

Benoemd: tot onder-luit. W. Versluis.

Overgeplaatst: bij het 1e garnizoens-bataljon van Atjeh en Onderh. de luit.-kolonel H. A. Kooy, bij het 3e bat. de majoor V. J. van Marle.

Gesteld: op nonactiviteit de majoor M. van der Vliet.

Overgeplaatst: bij het garnizoens-bat. van Celebes en Menado de 1e luit. J. R. Jochem en J. H. G. Stegeman, naar Batavia de kapitein L. O. Jullien, naar Ngawi de id. H. S. F. Lütz, bij het 5e bat. de onder-luit. W. Versluis, naar Boeton de id. H. J. Rijnders, naar het garnizoens-bat. van Celebes en Menado de id. H. Bissegger.

Marque Deposée „AU-CONDOR“
 LA HAYE PAYS BAS. PLEIN 8.
FRED. MOMMAERTS-DEGELLER
 Tabacs, Cigares et Cigarettes de toute 1re qualité
 Exportation Importation
EMBALLAGE SPÉCIAL POUR LES INDES

H. HESSELS & ZONEN,
 Vos in Tuinstraat 4, Teleph. 2741.
 CONFECTIE-SCHOEISEL
 SPECIAAL VOOR Indische Voetentypen.
 Valeriusstraat 44, Teleph. 3730.
 Afdeling schoeisel op maat volgens wetenschappelijk systeem.
 Meer dan 100 doktoren recomanderen ons schoeisel en onze voetredresmiddelen.

HUPFELD's FILIAAL
 Directie:
DUWAER & NAESSENS
 PIANO-, PHONOLA- en MUZIEKHANDEL
 is gevestigd:
 's-GRAVENHAGE AMSTERDAM
 Kneuterdijk-Heulstraat, Stadhouderskade 19,
 Tel. No. 27. Tel. No. 4698.

Telephoon 3364. **LOUIS RETÈL,** Telephoon 3364.
 KOLONIALE WAREN EN COMESTIBLES.
Delicatessenhandel.
 Oudste en meest bekende adres in Duinoord en Zorgvliet.
 Prima kwaliteit, concurrerende prijzen.

Telef. 7857 **J. B. HEIJDEMAN,** Telef. 7857
 Valeriusstraat 3.
CONFISEUR - CUISINIER - PATISSIER.
 Speciaal aanbevolen: INDISCHE SPEKKOEK Nicado.

N.V. Boekdrukkerij v.h. Fa. T. C. B. TEN HAGEN
 Nobelstraat 20 - 's-Gravenhage.

Blom's Moderne Kookkunst
 (Geïllustreerd).
Sste Druk.
Indische Rijsttafel
Fijne Rund- en Varkensslager
Conservenboek
 (Geïllustreerd).
 VERKRIJGBAAR BIJ HH. BOEKHANDELAREN EN
 AAN HET BUREAU DER NAAML. VENN. - - -

Hofleverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Hofleverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

AMSTERDAM, Kalverstraat-Rokin.

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

Vereeniging OOST en WEST. Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van 10-12 en van 2-4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Frederik Hendriklaan 155.**

Vijf Dames voor pianolessen.
Een Heer voor muzieklessen.
Een Dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.
Twee Dames voor teeken- en schilderlessen.
Twee Dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.
Eene Dame voor lessen in de Fransche taal.
Vijf Dames als kinderjuffrouw naar Indië.
Een Dame als hoofd der huishouding.
Een dame voor Fransche en Italiaansche conversatielessen.
Eene dame voor Paedagogische adviezen.
Eene Dame voor handwerklessen.
Drie Dames voor Vioollessen.

Een Dame voor zanglessen.
Eene Dame voor schrijf-, kopiëer- en vertaalwerk.
Een Dame voor lessen in machineschrijven, stenographie en moderne talen.
Een Dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken
Een Dame voor opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
Een Dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.
Twee Dames voor het waarnemen der huishouding.
Een dame als Lectrice of Dame van Gezelschap.
Een Dame als Stenotypiste voor Indië.
Drie heeren voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.
Een Dame voor het waarnemen der huishouding.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van „Oost en West”, geen direct belanghebbende, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeyst. 100,	's-Gravenhage,	{	Javaansch.
D. A. P. KOK, Marialaan 162a,	Lochem.	{	Maleisch, gediplomeerd.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	{	Javaansch.
		{	Maleisch.
		{	Madoereesch.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	{	Javaansch.
		{	Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, van Speijkstraat 1,	Utrecht,	{	Maleisch.
		{	Soendaneesch.
		{	Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Jaarverslag der Vereeniging, 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz,

en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies.
Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.

door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10. 50 ex. f 2.80.

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.

door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent. 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

De Kolonie Suriname, door REMAN IRÛS;

II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWILSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en part. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

- No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.
- No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

„TRANSVALIA”
PRINS HENDRIKSTRAAT 74
DEN HAAG.

Ondergoederen

ook in echt Jaeger

HOOGENSTRAATEN'S
Soepen en Saucen de geurigste!
HOOGENSTRAATEN'S
Fijne Groenten de fijnste!
HOOGENSTRAATEN'S
Groenten blauw etiket de prijswaardigste!
W. HOOGENSTRAATEN & Co., Hofleveranciers,
Leiden.

Vleugels, Piano's Kunstspel-Piano's, Orgels

Verhuur PIANO's van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
VLEUGELS „ f 8.- „ „ „ f 80.- „ „

REPARATIE - STEMMEN - RUIL.

Afdeling Gebruikte Instrumenten.

Speciale Inrichting
voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

TELEFOON H 7057

C. P. A. NICOLAÏ

Specialiteit in HEEREN-MODEARTIKELEN

Ruime keuze. - Nieuwste Modellen.

Dunklerstraat 33 hoek
Valeriusstraat.

J. A. M. MULDER, Uurwerkmaker.

Noordeinde 182-184 - Den Haag.

TELEFOON 7413.

Gebroeders Domhoff

Hofkleermakers van Z. K. H. den Prins der Nederlanden.

's-Gravenhage

Parkstraat 8.

Rotterdam

Mosseltrap 5-6-7.

Heeren- en Dames-Kleermakerij.
Uitrustingen voor Oost- en West-Indië.
Uniformen voor Zee- en Landmacht.
Rij- en Automobiëlkleding.

Amsterdam
Heerengracht 422.Nijmegen
Graafsche weg 9.

VESTIGT U IN ARNHEM OF OMSTREKEN

VELP — STEEG — ELLECOM — DIENEN — OOSTERBEEK — HEELSUM — RENKUM.

Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V. V.'s.

GOUDA Theelichten

in dozen van 12 stuks, 25 cts per doos.

Brengt een bezoek aan **BOEATAN**
Magazijnen van **INDISCHE KUNSTNIJVERHEID**

GROBBE - COMESTIBLES

's-Gravenhage, Scheveningen, Rijswijk, vh. J. L. MEIJS & Zn.
Bankastr. Theresiastr. 87. Fred. Hendrikl. 70. Willemstraat 9.
Tel. 226. Tel. 444. Tel. 306. Tel. 49.

Aangekocht te Parijs

een groote partij nieuwe Mode-Artikelen voor het a.s. seizoen.

E. van der HORST, BURGWALS, bij de Wagenstraat.

DEN HAAG.

Voor de HELFT der gewone prijzen.

Alle goederen, niet naar genoegen zijnde, worden gaarne omgeruild.

Speciale Artikelen geschikt voor Indië.

Indisch Restaurant

Vereeniging „OOST EN WEST”
LAAN v. MEERDERVOORT 187
Telefoon 2655.

INDISCHE KOKKIE

GROOTE VERScheidenHEID VAN
OOSTERSCHE GERECHTEN.

Zorgzame en zindelijke bereiding verzekerd.
Billijk tarief.

TJOBALAH SATOE KALI,
TEMTOENANTI DATANG KEMBALL.

Diners vanaf f 1.75.
Plat du Jour à f 1.25.

Uitzending van allerlei Schotels en Gebakken met verhooging van bezorgloon.

VAN SEVENTER & PALUDANUS

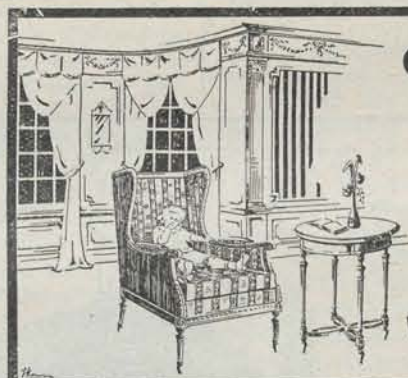
Kleermakers voor Dames en Heeren

A. s. Vrijdagavond

: HEROPENING :

VAN HET NIEUWE MAGAZIJN

Heerengracht 38, Teleph. 4214

Gescher-Kemper

Complete Meubilering

Den Haag
Vlamingstraat. No. 22

Confiserie en Chocolaterie Royales

J. A. KRUL.

Grand Salon de Rafrâchissements NOORDEINDE 44,

Steeds verkrijgbaar onze van ouds bekende
Indische SPEKKOEK à f 1.20.

UNIVERSEEL HAARWASCHMIDDEL

Zuiverend en Herstellend. Opwekkend en Verfrisschend.

Per pakje 10 cent. 8987

GEBRs. BLOKPOEL, Drogisten,

Noordeinde 137, Witte de Withstraat 86a, Boekhorststraat 35.

PHILIPS SPIRAAL LAMP

VOORDEELEN VAN PHILIPS SPIRAAL LAMPEN:

INTENS WIT LICHT.

KLEINE ELEGANTE MODELLEN.

(KOGELVORM.)

GELIJKMATIGE LICHTVERDEELING.

VRAAGT PRIJZEN.

ELECTRO-TECHNISCH - - - INSTALLATIE-BUREAU.

Electrische Installatiën worden volgens gemeentevorschriften tegen concurrerende prijzen uitgevoerd. Sanitaire Installatiën.

Centrale Verwarming en Heetwatervoorziening door het geheele huis, zoowel voor groote als kleine inrichtingen.

INLICHTINGEN en BEGROOTINGEN
KOSTELOOS. 4937

W. ENGLEBERT,

Nieuwe Schoolstraat 93.

TEL. 5451.

GEBR. P. H. CAMINADA - Lange Houtstraat 3 - DEN HAAG - Telefoon 713.

Speciaal Adres voor alle optische Artikelen. - Brillen, Kijkers, enz.

Aanleg en onderhoud van Electr. Licht- en Schelgeleidingen.

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

berichten de ontvangst van de

Nouveauté's

voor het aanstaande **Voorjaar- en Zomerseizoen** en
noodigen beleefd uit tot een bezoek aan hunne magazijnen.

A. A. BOLT, Confiseur-Pâtissier.

Bankastraat 4c, 4d, 4e, 4f. Hofleverancier. 'S-GRAVENHAGE.

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.

Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19.

A. VAN MEURS,

Piet Heinstraat 18. Telefoon 1784. 'S-GRAVENHAGE.

Complete Meubilerij, Behangerij, Beddenmakerij, Stoffeerderij.

Linnen Rolgordijnen, Madrasgordijnen, Linoleums en Zeilen,
Axminster Tapijten, Tafelkleeden, Divandekken.

Fournisseurs de S. M. la Reine, Fournisseurs de S. M. la Reine Mère.

Specialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons, Dentelles.

ROBES MI-CONFECTIONNÉES.

Dentelles de Bruxelles Veritables.

Téléphone 2155

Maison de Nouveautés
**Compagnie
Lyonnaise**

9 Kneuterdijk - LA HAYE.

**Kunstzalen
d'Audretsch.**

HOOGHE WAL 16A.,
'S-GRAVENHAGE.

**Voortdurende
Tentoonstelling**

van
**Schilderijen, Etsen en
Kunstvoorwerpen.**

Geopend van 10-5,
Zondags van 2-5 uur.

Vrije Toegang.

VOOR

Gemeub. Woningen

wende men zich tot de

N.V. v. h. CORSMIT BROSSOIS,

Korte Voorhout 12a - Tel. 811.

ALTIJD WONINGEN BESCHIKBAAR.

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA”.

Spuistraat 16 DEN HAAG Telefoon 3768.

Gunstig gelegen in het midden der stad.
Lift — Electrisch Licht — Centrale Verwarming.
80 Kamers en Salons.

PLATS DU JOUR 50 CT — DINERS VAN f 1.50 EN HOOGER.
Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.

J. DEN HARTOG.
gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE.

Tel. H. 311. **OESTER SALON** Tel. H. 311.

F. HOEK,
PLEIN 15. DEN HAAG.

Speciaal-adres in: Oesters, Kreeften, Caviaar, enz.
Versche Zee- en Riviervisch.